

ПОРИЈЕКЛО СТАНОВНИШТВА ЧЕЛИНАЧКОГ КРАЈА

Риједак је народ који се толико поноси својом прошлошћу, а тако је мало познаје. Један од узрока је и тај што се о њој мало писало, а и оно што је написано не чита се. Немар памћења је нарочито изражен када су у питању преци, па и они најближи. У челиначком крају па и далеко ширем окружењу, у западном дијелу Републике Српске већ одавно је, на жалост, исчезла традиција памћења предака и догађаја везаних за њих што није случај са Црном Гором одакле овдашње становништво, углавном, и води своје поријекло.

За вријеме петовјековног робовања под Турцима понеки податак о времену, људима и догађајима знали су оставити поједини писменији калуђери на маргинама какве манастирске књиге. Захваљујући једном таквом запису, сазнајемо да је 1542. Године на манастирском посједу у Липљу кукуруз слабо родио, што говори да се ту сијао након само 23 године пошто је из Мексика приспио на обале Шпаније.

Црквене књиге рођених, вјенчаних и умрлих редовно су почеле да се воде тек после 1878. године, тј. по доласку аустроугарских власти на ове просторе. Понегдје и понекада оскудни подаци о људима са именом, презименом, годином рођења, смрти, занимањем и фамилијом уписивани су на надгробним споменицима обично забачених и запуштених православних гробља почев од 17. вијека. Али то су, у главном, ријетки случајеви.

О становништву, његовом поријеклу, сеобама и животу веома се мало писало и литература о томе је више него оскудна, а и оно што је написано по правилу је глобалног карактера. Због тога су подаци о томе најчешће у домену легенде, односно породичног предања више или мање поузданог. Предања су врло често стереотипна, рецимо, како је неко убио Турчина-бега те је морао бјежати и крити се па је дошао ту гдје сада живе његови потомци итд.

Поријеклом становништва на овим просторима бавили су се историчари Владимир Ћоровић, Станоје Станојевић, Владислав Скарић, те етнолог Миленко Филиповић, Марио Перић, Влајко Палавестра и у новије вријеме Мирослав Нишкановић.

Историја и поријекло становништва челиначког краја не могу се посматрати изоловано, тј. изван ширег контекста. Има мишљења да овдашње православно (српско становништво) није аутентично односно нису „старинци“. Тачно је да је, током турске владавине, било великих миграција православног становништва, али је тачно и то да је православно становништво, уз католичко и богумилско (варијетет православања) на овим просторима било присутно и током стварања и трајања босанске државе.

У сумрак босанске државе, већина становника ових крајева је била православне („грчке“) вјере. У једној пјесми у зборнику Андрије Качића Миошића, пјева се о томе како последњи босански краљ С. Томашевић пише својим великашима, бановима и војводама: „Ведро се небо помутило/ Жарко нам је сунце помрачило/Плаче земља герчка.“ Дакле, он своју земљу назива грчком, тј. православном. Тиме се да објаснити чињеница зашто народ стара гробља у овим крајевима назива „(Марковац, Лађевци, јагањски бријег, Јошавак, Вијачани) грчким“. То су без сумње гробља старосједилаца. Записи на надгробним споменицима у тим гробљима су без изузетка ћирилички почев од записа дијака кнеза Хрватина с почетка 14. вијека у селу Осредак, који граничи са челиначком општином а то писмо се назива грчко.

У крвавим борбама које су деценијама вођене између Турака и Угара старосједилачко православно становништво је било на страни хришћана-Угара а влашко на старни Турака-Власи су насељавали напуштене земље и били у не баш добрим, срдачним односима са старосједилачким православним становништвом које је остало. Понекада су их знали и тјерати сњихових посједа. Били су у многим различитих менталитета. Новодосељено ортодоксно православно становништво је било примитивније али виталније. С тим становништвом су досељавали и његови свештеници који су молитве обављали у црквама-чадоровима (црве које ходају) да би код устаљивања на одређеним мјестима почели градити цркве-брвнаре, али тек површине „раширене воловске коже.

Неки старник-Реља у Бранешцима бранио је своју баштину и погинуо па се локалитет на коме је пао назвао Рељевац а село Бранешци, као и неки Марко у близини Челинца па се село назвало Марковац.

У Спасојевићима у В. Шњеготини старник је био неки Гусак кога су такође отјерали а мјесто гдје је имао кућу назива се Гусковина.

Старосједилачко становништво је расељено а оно што је остало асимиловано..

У великим и честим ратовима крајем 15. и почетком 16. вијека вођеном између Турака и Угара у сјеверној и средњој Босни преостало хришћанско становништво је стајало на страни Угара. То становништво је гинуло и бјежало у прекосавске крајеве а многи предјели освојени од стране турака остајали су пусти и на њих су они доводили нове становнике с југа.

Хрвојева жена Јелена, по његовој смрти, краљица босанска посућивала је своме супругу Хрвоју новац али само уз гаранције, признанице и покриће.

Први пут 1412. године када се Хрвоје спремао у посјету будимском двору, па му је ради репрезентације требала сума од 6 000 дуката, потписао је свједок у граду Јајцу али је као залог дао град Котор у жупи Врбањи (са Челинцом). По повратку из Будима посудио је још 4 000 дуката за коју је Јелени уступио куће у Дубровнику.

Нови господари српских земаља (Турци) никада не помињу презимена ваљда желећи да људе претворе у неидентификовану масу, тј. без идентитета и свијести о свом поријеклу и државности.

Вук Ст. Карацић у своје „Српском рјечнику“ каже: “У Црној Гори и Херцеговини народ наш има своја презимена којим се породице позивају од кољена на кољено као и у осталој Европи. У Србији ипак тога обичаја до нашег времена није било, него се сваки позивао по свом оцу додавши очевом имену –овић или –евић, на примјер, Миловановић, Милошевић, Ранковић, Милешевић (и то је значило: син Милованов, Милошев, Милојев, Ранков, Милетин), ако ли је коме отац умро прије матере он се још позивао по матери давши материном крштеном имену мјесто -а –ић, н.п. Ружић, Смиљић, Станић, Недић, Вишњић, Бојић... И у царству аустријском, у данашњем војводству, наши су се људи до скоро звали и писали по очевом имену или по материном крштеном имену као и у Србији, докле им земаљске старјешине, особито видећи да у једној породици има по неколико различитих презимена, нијесу то забраниле...”

Говорећи о презименима Вук даље каже: “И Бошњаци турског закона, особито господа, држећи своја стара презимена, па још и онака која показују да су њихови стари били хришћани и да се они само по закону зову Турци а по роду и језику су прави Срби, и које би они по свом данашњем мишљењу ваљало да се стиде, н.п. Филиповић, Ђурђевић, Тодоровић итд.” Карацић даље правилно закључује да су ова презимена сачувана захваљујући бератима указима којим се потврђује право на посјед јер су прешли на вјеру тиранина. Међутим, обичан свијет који је примио ислам такође нема

презимена што се може видјети из турских сицила судских протокола) 18. И 19. Вијека. У њима обично стоји да је нека особа син тога и тога (име). Презимена добијају тек касније и то по занатима или служби коју обављају. Аутентично православно обично становништво у Босни је у турским документима остало без својих презимена, као што су: Павловићи, Вуковић, Бранковић, Радич (ћ), Златановић, Томашевић и слично, а задржали су их дјеломично они који су промијенили вјеру.

Турско освајање Босне десило се љети када је сточарско становништво било на високим планинама гдје турски коњаници и пљачкаши нису могли нити смјели допријети. Међутим, с тим становништвом су Турци брзо направили компромис дајући им олакшице у пореским обавезама, чак повољнијим него што су биле код њихових претходних господара.

Влашко (сточарско) становништво је у односу на ратарско (рају) имало је бројне пореске олакшице: није плаћало главарину већ само дукат - филурију по домаћинству, без обзира на број чланова домаћинства, док је земљорадничка раја плаћала дукат по глави домаћинства. Због тога је влашко становништво доживјело велику демографску експанзију. Турски скупљачи ових пореза звали су се дукатари (дукатници). Нови господари су придавали велики значај нижим друштвеним слојевима (не бившем племству), а посебно њиховим старјешинама: кнезовима и примићурима. Сви законски прописи из друге половине 15. и 16. вијека, који се односе на Власе, тј. Србе-сточаре, прецизно одређују дужност кнезова и примићура у њиховим кнежинама, који су обавезни да се старају о насељима у својим областима. Њих није интересовала унутрашња организација Влаха нити средство како кнежеви њима управљају. Влашка села нису могла бити додијељена у тимар.

Узимање дјецe у јањичаре око 1530. године изазвало је прве велике сеобе на запад. Крећу сточари из Црне Горе и Херцеговине према западу и сјеверозападу. Један правац захвата источне дијелове Босне, па се преко централног дијела проширио на запад и сјеверозапад. Други правац кретања водио је преко Херцеговине и Далмације ка Западној Босни: Грахово-Унац-Бјелајско поље, затим преко Гламоча, Подгорине и Врховина (бањалучких) до Саве. Други правац је био од Дувна, Купреса и ускопља на сјевер са обадвије стране Врбаса.

Из источне Херцеговине и црногорских брда становништво је почело мигрирати још почетком 16. вијека преко Дрине допирући чак до Смедерева, те добрим дијелом и до Крушевачког и Видинског санцака. Како је увелико био опустео и Зворнички санцак немали број миграната упућује се у том правцу па даље према Озрену, Маглају, Тешњу, ријечи Усори а одатле према Крајини.

Влашко становништво се кретало из различитих дијелова Старе Херцеговине (данас Црне Горе): из Зубаца, Билећких рудина, Бањана, Шуми Површи а нарочитом из Дабарског и Поповог поља.

Када су Турци 1476. године ликвидирали тзв. Ново босанско краљевство, које су сами основали послије пада Бос. краљевства на подручју маглајске нахије из стратешких разлога, на те опустјеле просторе населили су велики број херцеговачких сточара.. Одатле је то становништво полагано мигрирало према Бос. Крајини и истовремено за турски рачун потискивало Угаре и њихове присталице-домицилно становништво.

Власи из Црне Горе и Херцеговине у толикој мјери су населили маглајско подручје, планину Озрен, Косову, брезове Дане, Трепче да је прије 1489. године био донесен посебан закон о (Канун-нама) о маглајским Власима. Ови Власи су знатно допринијели освајању утврђеног Тешња 1521. године који је више од 10 година био сједиште Новог босанског краљевства. Одатле освајају и насељавају нахију Усору и

Врбању (Котор) како стоји записано у Тапу-дефтеру Басбаканлика архива у Истамбулу.

Један дио влашког становништва, нарочито онога ближе Тешњу и Маглају (на жупној земљи) прима ислам као на примјер у селима Косова, Трепче, Мркотић, Калошевић, Плање...

Занимљиво је да се у тим селима пјева крајишки бећарац, а мајка се зове „нана“, а не бака, какав је случај кос осталог муслиманског становништва тога краја...

Сједиште тих Влаха до 1570. године, како се види из „дефтера“, као јединствене кнежине, било је у селу Трепче крај Тешња, а кнез је био извјесни Антол, син Радивоја. Према поменутиим документима претходница ове кнежине насељава опустошене крајеве: Чечаву, Крушевицу, Осредак, брић, Шњеготину, Доњу и горњу радњу, Церовицу, Укрњицу, Љеб, растушу, Врањак, теслић, Брестово, остружњу, Бијело Бучје, Осивицу, Појезну, Мравицу, Осиња, Младошевица, Мекиш, радуша, Туговић и друга села. Она се под тим називима помињу у аутентичним турским документима у 16. вијеку.

Становништво ових села се углавном бавило сточарством гајећи крупну стоку те овце, козе али је држало и свиње. Међутим све више почиње и да се бави земљорадњом гајећи пшеницу, мјешанац (јечам, раж, и друго) и зоб. Почињу да се баве и повртларством, пчеларством а неки и виноградарством.

Под утицајем бурних збивања сточарско становништво из околине Маглаја и са Озрена преко Тешња помјерало се ка западу и сјеверозападу на просторе око Борја, Узломца али и јужније према Влашићу, а одатле даље према Крајини.

Израженија концентрација овог живља била је око манастира Ступља и липља, а на Карачу у Шњеготини столовао је примућур влашког кнеза са Трепча Грујица, син радивоја око 1528. Године. Због прилива све већег броја становника формирају се нове кнежине са сједиштима у Шњеготини (Карач) и на Брићу

Једном годишње са Карача, шњеготински кнез је о Митровдану носио порез у Тешањ (филурију или дукат по кући-диму) Вриједност филурије 1570. Године износила је 150 акчи, што је била вриједност добро ухрањеног овна или овце.

Карач није случајно изабран за средиште кнежине. По неким мишљењима ту, поред ријеке Укрње, могао је бити град Глаж. У то вријеме његови остаци могли су бити још видљиви.

Након крвавих и честих ратова, вођених између Угара и Турака, тај крај је увелико запустио, те су нови становници били принуђени крчити густе шуме и шикаре како би добили потребне пашњака за своју стоку и плодне оранице за узгој житарица.

У Кану-нами, од 19. маја 1539. године, која се односи на сточарско становништво, каже се: „А једна планина која је шумовита, па се налази између неколико села, а она штавише има одређене границе, при крчењу шума тамо гдје се сјекире сретну тамо се ставља граница. Гора није ничија. Она је оног ко оживи пусто мјесто. Нико нек се у то не мијеша. Ко плаћа филурију нико ништа друго од њега нек не тражи и нек не чини притиска према њему. Нека буде ослобођен свих других намета. Тако нека знате.“

У Истамбулу, 1994. године штампана је „Студија о Босни-хисторијски прилози из османлијско-турског периода, др Адема Ханџића која баца нешто више свјетлости и на поријекло и историју сточарског становништва у БиХ па и на становништво челиначког краја.

У њој се каже да су се херцеговачки сточари (власи) покренули 1470, године што је било условљено стратешким разлозима и та миграција је ишла преко Зворника, Теочака ка Маглају, Добоју и Тешњу јер је то подручје било усјечено између двије угарске бановине. Године 1489. извршен је попис те велике скупине херцеговачких сточара концентрисани с десне и лијеве стране ријеке Босне око Маглаја (Озрена), Жепча (на Црном Врху). Том приликом донесен је закон којим се кратко дефинишу њихова права и обавезе.

Обавезе су биле новчане, натуралне и војничке. Порези (филурија) по једном домаћинству износила је 45 акчи (вриједност једног дуката), те обавезе у стоци и служби у случају ратног похода. Била је то скупина влаха сточара Бањана дошли с простора југоисточно од Билеће подијељених на кнежине и цемата с кнезовима и примаићурима на челу.

У вријеме пописа били су организовани у три кнежине а помиње се и 11 имена: први војвода Ђуран, затим Рашко, син кнеза, те Вучехна, штитар и њих још осам. За њих се дословно у дефтерима каже: „Ових једанаест невјерника ослобођени су од филурије и давања овце и овна. Они су по царском наређењу постали кнезови, они чувају и држе под својом контролом земљу.“

Помиње се 6 примућура, старјешина одговорних кнезу те попови „Вилак, Драгић и Влах“ Пописивач Мелан Видлан каже да су сви ови сточари дошли са стране и да међу њима има и домаћинстава која су побјегла „Њихова концентрација била је нахијама које се први пут помињу у изворима: Требетин (око Н. Шехера Озрен (подручје између Маглаја и Грачанице), те Усора (југозападно од Теслића, између Велике и Мале Усоре). Одатле су се помјерања вршила према Врбањи и Котору. На челу кнежине у овој нахији налазио се неки Јурје. Помјерање је било интензивније након пада Јајачке бановине 1528. Године када су опустјели крајеви на западу. Примућури се помињу по селима: Чечава у којој је од 59 домаћинстава 7 било муслиманских, а примућур се звао ОЛИВАР, син Бошков. У планинском дијелу брића са бијелим Бучјем, примућур је Вукица, син Вукца, а у Шњеготини, био је примућур Грујица, син Радосава.

Влашко становништво је у различитим околностима и из различитих побуда прелазило на ислам. Тај проценат се кретао од 18 до 65 % Ислам је превасходно примало становништво из жупних предјела и оно ближе градовима. У почетку је тај прелаз био декларативан па су млађи који су примили ислам живјели са својом родбином која је остала у хришћанству.

Према оскудно расположивим изворима да се закључити да су прва станишта досељеника на ово подручје била села: Вијачани, Бранешци, Јошавка, Поповац, јаворани, Липовац, каблови Марковац и већ поменути Шњеготина.

Број породичних презимена био је неупоредиво мањи него данас. Породице су се гранале и насељавале околне слободне просторе прихватајући често и друга презимена.

Подручје је обиловало шумама пуном ситног звјериња и добрим пашњацима, бистрим ријекама с пуно рибе као добром храном. Становништво је с вјерског аспекта било хомогено-сво је било православне вјероисповијести. Међутим, турске власти су у погледу испољавања вјере биле врло нетолерантне, што се да закључити из већ поменути Кану-наме у којој се каже: „А на оним мјестима гдје није било старе цркве касније саграђене цркве нек се поруше и разоре. Ако кадија у свом кадилуку тако не поступи (не спријечи) биће то узрок за његово отпуштање.“

И поред тако оштрих забрана и строгих репресивних мјера народ се довијао и као нешто најдрагоцјеније чувао своју православну вјеру свјестан да је то и кључ опстанка његовог националног бића.

На овим просторима поред манастира Ступље и Липље, чији су монаси први пут уписали своја имена негдје у другој половини 15. Вијека у Крушевски поменик (Манастир Добрун код Вишеграда), свештеници и црква као и одређена породична имена, први пут се у писаном облику помињу у селу Јошавка те их наводимо у цијелости.

(Из књиге Љ. Стојановић, „Стари српски записи и натписи“, Бгд. САНУ, 1987. Године)

Прва по имену позната особа из рода Спасојевића, досељеника на просторе Јошавке је Марко Спасојевић, који је како му пише на гробу у Јошавци Горњој умро 1633. године.

Бр. 6739   Година 1633-1634

„Овде почива Христов раб божји Марко зовом родом Спасојевић и поживи свега љета 84 и престаји се лета господњег 1633 и по смрти му осташе три сина... мјесеца октобра...“ Ово би значило да је Марко Спасојевић рођен 1551. године да ли у Јошавци или на другом мјесту не може се рећи.

Судећи према натписима на гробовима, у породици Спасојевића било је и свештеника. Записе на надгробном споменику преписао је Владислав Скарић, а Љуба Стојановић их је унио у своју књигу „Стари српски записи и натписи“ (САНУ, Београд 1987). Преносимо их у цијелости:

Бр. 7660 година 1730, 1753.

„Овде лежи раба Христу Јефимија монахиња, родом из племена Лапчевића, а кћер Марка и матере Стојанке од села Липље. И поживи свега лета (75) престаји се месеца јула 4. од Риста 1730. а по смрти јој осташе 4 сина Вид, Марко, Михаило и Гаврило, и би тај јереј попи... за тожде време пр аз блаженеиши патри... квре (господин) Јанићију Скерлетовић, и превсвештенешему митриоплиту Пајсеју Лазаревићу дабробосанском, а потписа с ... крст лет од адама... лет од христа 1753. месеца августа 30 грешни Гаврил јереј.

Јефимија, мајка Гаврила рођена је 1655. године и вјероватно је пошто је остала удовица закалуђерила се. Манастир Липље је порушен 1691. године и тамо није могла бити монахиња већ вјероватно у манастиру Гомионици јер сачувано једно рукописно јеванђеље из цркве у селу Јошавци, а у коме се налази и један запис који говори да је Гомионица обнављана 1747. године. То рукописно јеванђеље могла је тамо однијети и Јефимија. Вјероватно је била тамо када је у манастир 1726. године долазио патријарх Арсеније IV.

Бр. 8334 година 1768.

Исуса Христа ни ка овде лежи Христу раба божја Љубица звана попадија јереја Гаврила Спасојевића, зовом родом в. оца аие, матиже званог Јована од села Доње Јошавке, од наие бањалучке. И поживи свега лета 60 и роди сина и једну кћер, представи се љета господњег 1768... (17 мјесеца новембра, 13 и по смрти јој остадоше ои (2) чеда, један Димитрије и тај би

јереј и једна кћер за свијетлог господина патријарха Самула и при његовог превасвештенства митрополита Серафима дабробосанског и прочае. Овај крст потписа месеца маја 18. ја грешни јереј Димитрије Поповић.“

Сва три ова записа су из гробља у Јошавци Горњој. Из првога се види да је мајка јереја Гаврила Спасојевића била из Липља из породице Лапчевића, које тамо више нема нит се је ко сјећа када је била. Вјероватно да се она послѣје супругове смрти (који је вјероватно био свештеник) замонашила, али се не зна гдје. Можда у Гомионици) У Народној библиотеци у Сарајеву налази се једно рукописно јеванђеље из Јошавке са записом о обнављању Гомионице 1747. године, кое је, можда, преписао Гаврило или његов отац, и дароовали га Гомионици као богослужбену књигу.

У околностима суровог робовања под Турцима српски народ ових крајева, као нешто најдрагоцјеније чувао је своју православну вјеру и обичаје знајући да само тако може опстати и сачувати свој идентитет. Стога је и поред ригорозних турских забрана и казни чувао, кришом одржавао и поправљао своје скромне вјерске храмове и окупљо се око њих.

Најстарији и најзначајнији духовни храмови на челиначком подручју су манастири Липље и Ступље, а било је и црква у другим селима (Карачу, Јошавци, Јаворанима, Бранешцима, Поповцу, Челинцу). Познато је да су на простору између Дрине и Уне манастири и цркве тако распоређени да се сво православно становништво у њима могло окупити за највише дан хода. У 16. вијеку средиште епархије за сву Босну, изузев зворничке области, било је у манастиру св. Николе у дабру. Има мишљења да је народ са својим свештенством сам градио своје цркве и манастире а да су приче о тзв. Немањића задужбинама само митови. Петар Н. Гаковић у једном броју „Развитка“ за 1935. годину, пише: „Лијепо је заносити се националним вриједностима старих времена-у чему смо ми неумјерени, али видјети у свакој старини баш нашу најстарију културну епоху за науку није корисно а за научнике је често опасно, а за лаике како кад. Прелази се олако преко факта да те цркве негдје нису поменуте прије 16. вијека. Од обичног камена привиђао се људима мрамор, од слабог зидања богатство, од слика монаха краљ...Камен:седра (бигар) и диобас (зеленац), зидови увијени, слабо притесан камен, без пластичне декорације...“

Гаковић сматра да је мит настао због тога што је народ знао да је краљ Драгутин владао овим крајевима, али и не да је он био под великим утицајем своје мајке католкиње.

Пишући о манастиру Липљу у „БиХ источнику“, св.12. 189... године, Јован Новаковић каже: „ Манастири су најчешће у каквој дубодolini-пустари далеко од пута и не могу се видјети док се не дође ту, примакне (изузев ако није у планини да не би свраћали Турци). Прозор је био један или ниједан на калуђерским ћелијама, али су били отвори за пушку-мазагле против зулумћара. Врата су била уска и ниска. Ваљало је турским коњима обезбиједити сијено и зоб, а њима масло и кајмак,“

Када не би страдали од Турака на манастир су долазиле друге невоље. Тако, на примјер у једном запису, који се односи на 1615. годину стоји: да је на манастир Липље једне ноћи грунула силна вода „која обузе порту, разори цркву и конак, не остаде камен на камену и утопи се десет монаха и четири ђака.“

На Карачу 17. фебруара 1632. године јереј Илија остави један запис о турском зулumu над хришћанима што значи да је и ту постојала црква.

Са пуномоћју турског султата 1661. године Бању Луку и манастир Липље посјетио је српски патријарх Макарије, пред сами велики аустро-турски рат, након кога ће Липље и Ступље 1690. године до темеља бити порушени односно спаљени.

Манастир Ступље са конацима, највјероватније је био од дрвета, тако да ништа од њега није остало па се заборавило и гдје се налазио. Темељи су му откривени почетком деведесетих година 20. вијека када је започета и његова обнова (1994. године). Обновљен је 2 километра јужно од десне обале ријеке Укрње у Горњим Вијачанима, на општини Челинац. Име му се први пут помиње у Крушевском поменику манастира Добрун у другој половини 15. вијека. Наредни запис је на једном Типику манастира Ораховице, преписаном 1629. Године. Љетописа у запису каже да је тај Типик преписан у Манастиру „званом Ступа“) у коме је тада старјешина био „смерни игуман Георгије“

Три књиге су донесене у манастир Ораховицу из Ступља 1691. У вријеме игумана кир Исаије, поред већ поменутог Типика био је ту и један Октоих и један Панагирик: у запису се каже: Ово је књига манастира Ораховице, светог оца Николе, Христовог чудотворца. Књигу пренесоше из манастира Ступље јеремонах Атанасије и Арсеније и Сава и максим и Теофил и Теодосије старац. Они дођоше из манастира Ступље у манастир Ораховицу у та времена манастири много опустише и сагореше од проклетих и безбожних агаренских чеда.“ У „Старим српским записима и натписима“ у запису из прве половине 17. Вијека помиње се један манастир на обронцима планине Љубић, а на ријеци Укрњи, али му се име не помиње. Ово наводимо стога што П. Богуновић у својој књизи „Из усорског краја“, Добој, 1938. Године, лоцира манастир Ступље на локалитет Црквине испод планине очауш, јужно од Борја а сјеверно од Влашића.

Из једног записа који датира из 1746. године сазнајемо да је освјештан антиминос цркве Липље, а нешто касније ће то учинити митрополит сремско-карловачки у Бранешцима.

Већ је раније речено да је Јошавка сасвим сигурно имала цркву већ у 18. вијеку а можда и у 17. вијеку.

У 18. вијеку поп у Шњеготини је био Васиљ који је умро и сахрањен у Кабловима.

Средином 19. вијека парох шњеготинско-липљански био је ристо Јунгић који је умро 1876. И сахрањен у продића гробљу у Г. Шњеготини испод јабуке петроваче. Која је иструнула а гроб исчезла. Ту гдје му је био гроб данас је њива која се оре и сије. Прву ју је преорао петар јаћимовић. Гроб Р. Јунгића је био 8 м. Од данашње гробљанске оgrade, Он је или од Челинца или од Српца.

Послије њега свештеник је био Коста Душанић 1976-1991. Затим до 1896. Симо јанковић из кора, а од тада Ристо Вуковић до 1941. Године зет Косте Душанића. Ристо је завршио трговачку школу и 1895. рељевску богословију.

Приликом сеоба православни народ је тражио уточишта у планинским и брдовитим крајевима гдје Турци нису навраћали. Према Скарићу са источне стране (Зворник-озрен-Тешањ) у Крајину су стигли: Врховци, Сувајци, Пеулићи, Девини, Ерцеци, Калабићи, Боснићи, Марјановићи, Катанићи, Смољићи, Берићи, Каури, Вишекруне, Мандићи, Родићи, Тркуље, Вукобратићи; Смиљићи, Ковачевићи, Зељићи; Кајтази, Ђермани; Дебелаци, Зерићи...

Врло често новодосељено становништво је из старих крајева преносило и топонима, тј. називе појединих мјеста, ријека или планина. Тако, на примјер, село Бранешци, постоји у Старом влаху, али и код Гламоча, такве чињенице могу упућивати на траг одакле је становништво дошло. Судећи по томе Девићи, из Шњеготине су досељеници из Шекулара, Берићи, који славе Св. Стефана су из Црне Горе и Санцака. Каури и Вишекруне су Далматинци. Из Западне Босне су Копање; Срдичи, Ерцези, Гламочаци, Граховци. Смољичи су Дробњаци, с Пиве као и Мандићи, који славе Никољдан..

Алексићи су из Рудина. У изворима се помињу 19. априла 1429. године и то кнез иван Алексић као изасланик у Дубровнику, кнеза Вука Вукићевића који му обавља неки посао.

На Повешћр код Жабљака

Према етнологу Милеку Филиповићу, поријекло Алексића је из Рудина никшићких, односно од влаха бањана а први пут се помињу у хрисовуљи краља милутина 1319 године затим у дубровачким архивским изворима. Данас Алексића има у Тешњу, Бранешцима, на влашићу, Тузли, Градишци и по Хрватској. Родоначелник бранешачких Алексића, по биљешци Јакова Алексића, рођен је у имљанима на Влашићу 1848. година са презименом новоселац. У Бранешцима они напуштају позајмљено презиме Цига и за аустроугарске враћају старо презиме Алексићи. Мајка је Алексу са Имљана довела у Кадинање у лакташе гдје се преудала, гдје живи краће вријеме а затим се преудаје у бранешце у породицу Циган, а након тога брака преудаје се у ђајиће и поново тамо води сина Алексу. Ту је Алекса добио презиме Циган које су носили и његови синови Тане, Лука и Ђуро. Породица Алексића у Имљанима славила је славу Св. Симеуна коју и данас славе Алексићи у Бранешцима. Ту славу слави више породица у Имљанима. У челиначком крају Св. Симеуна славе Брђани и Берићи, који су такође досељеници са Имљана. Алекса је умро 1933. године, а на имању су му остали синови Лука и гавро. Према подацима које је прикупио Ј. Алексић у Алексићима је од 1848. До 1988, рођено 118 мушке и 102. женска дјетета а било је 66 женидби и 86 удадби.

Антешевићи су породица из Шњеготине Горње поријеклом из Херцеговине. Прво су дошли у јаворане а одатле у Шњеготину. Лазар, рођ. 1993. године завршио је учитељску школу у Сарајеву, гдје је приступио националном омладинском покрету „Млада Босна“. Радио је као учитељ кратко у Дервенти а потом отворио трговину у Прибинићу. Одселио је у сарајево и имао на Марин двору двије куће које је давао у закуп. Умро је и покопан на гробљу Св. Пантелије у Бањој Луци 1981. Године. Потомства није имао.

Антешевићи и Лекањићи у посљедњој етапи су доселили из јаворана. Антешевићи у Шњеготини Г. памте неког претка Теа, а Леканићи су доселили у непосредну околину Челинца на Марковац.

Антонићи како кажу, су врло стара херцеговача породица. Концем 17. Вијека бјежећи испред Турака побјегли су из Херцеговине у Ужице, и ту су се обогатили. Неки су се одатле раселили даље. Једна грана је одселила у Босну. Наводно су од два брата Анте и Богдана. Док су још били у Ужицу, посвадили су се и Богдан је ту остао, а овај други је доселио у Јошавку. Данас их у Јошавци има 11 кућа и славе Марков дан.

Бранковићи се помињу 18.8. 1375. Године Хранко Бранковић је из дубровачког залеђа из Хума или травуније и не наводи се ближа ознака становања. Он је Моровлах из катуна

Бранка премиловића. Бранковићи се помињу и у Горажду 1445. Године. Павле Бранковић из горажда нашао се у италији (Ломбардија) као трговац.

Борићи су поријеклом Дробњаци из Херцеговине. Породично предање памти неког Спасоја који је живио под Борјем одакле се доселио у Челинац.

Брнићи су поријеклом из централне Далмације из краја у коме су претежно живјели Срби-православци. Досадило им је често ратовање с Турцима (били су ускоци) и доселили су у Поповац код Челинаца. Славе Св. Јована док грана која се преко Варцар вакуфа доселила у Лађевце слави Св. Ђурђа. Брнићи су због неповољних услова живота из Гламоча доселили у Поповац и славе Св. Јована.

Бабићи по некима су најстарија породица у Билећи. Одатле су дошли у Кошуте (код Невесиња), у Површ (Требиње) гдје се налазе неке омеђине за које се прича да су ту становали Бабићи, који су умрли. О постанку овога презимена прича се да је један од тројице браће Кресојевића био мало погуре и кога су звали баба па су од њега и потекли Бабићи.

Балте су из околине Мостара. Живјели су у бијењи код Невесиња. У Сокоцу има село Балте ићи, а у челинцу балте које су 1953 имале 62 куће и 409 становника.

Благојевићи, некада давно живјели су на Ђурђевића кућиштима у Пољицама Попово гдје су доселили однекуда из Црне Горе. Славили су благовијст. У Љутом Доцу изумрли су прије више од 200 година. Има их у десетак заселака у босни.

Божићи који данас живе у Полицама, грмљанима и Величанима у Попову од давнине су доселили из Риђана из Ц. Горе. У Босни данас има чак око 390 села и заселака Божића.

Вуковићи су Рудињани из Херцеговине. У потврди херцегу Влатку о прикупљеном дохотку од Конавла, писаној 21. 8. 1476. Године помиње се писар потврде Вукша Вуковић који је вјероватно дијак Херцеговића у Новом. У Дечанској хрисовуљи у селу Сарош, уписан је као становник Градан Вуковић.

Вујчићи. Према породичном предању први предак Вујичића из Бабића код Челинца дошо је из Црне Горе, из Вучијег дола гдје и данас тамо има ово презиме и славе Ђурђевдан као и Вучићи у бабићима. На падинама виса Липовца држао је овце, а од торово поставио је жљебове којим је текло млијеко доље до врбање гдје се сабирало. Једном је у корити с млијеком упало вуче и угушило се. По томе је добијено и презиме Вујичичић. Вујичићи у Бабићима се дијеле на Цвијетиће, Ђурановиће и Алексиће, а изродили су се до те мјере да се међусобно узимају.

Сва домаћинства у овом селу славе Ђурђевдан изузев двије куће Шкрбића и Сејмановића чија је крсна слава Јовањдан.

Глигорићи су стара српска породица из Ст. Херцеговине. Неко вријеме су боравили у Ковачима код Билеће, затим су се покренули према Дувну и Ливну, а касније преко западних страна дошли и у ове крајеве. Има их у Дачеву (Попово) гдје су се доселили из црне Горе. Неки су славили лучиндан а неки Илиндан. Челиначки Глигорићи славе Ђурђевдан.

Гркињићи су из Хумске земље. Историјски извори помињу Оливера Гркињића 1336. године.

Грубишићи су преткосовска породица из Требиња. Хрватин Грубишић из тог мјеста и његова Жена Мила унајмљују се у Дубровнику уз неке договорене услове. Живе у попову, Седлари, око мостара и Љубиња. Славе Аранђеловдан, Св, Стефана.

Гушићи, су из околине Невесиња (Братача), а старином из Црне Горе, из Црноглава. Славе Марков дан. Породица са овим презименом има и других националности и вјероисповијести, а могло је доћи од гушавости него од предака.

Давидовићи су од Самобора, Гацко и потичу од Омакаловића, старе самоборске породице. Поријеклом су као и сви самоборци од Дробњака. Презиме су добили по Давиду трећем сину Марка Омакаловића. Развој ове породице може се пратити од 1650 године. Неки Тешо из ове породице био је чувени хајдук у Бањанима. Одметну се пошто му је извјесни Ахмет Ћатовић, бег из Билеће опсова „крст влашки“ па га је због тога убио.

Дамјановићи су из Главске, Требиње а поријеклом су из Трешњева у Црној Гори од братства Николића. Славе други дан Духова, а прислужују Благовијест. Дамјановићи у Љутом долу су од Симића и славе Никољдан, а око Опузена Илиндан. Ту су се покатоличили. Један брат Дамјановића одселио је у Босну.

Дујаковићи су доселили од Теслића, вјероватно из витковаца.

Ђурића има око Љубиња, Мостара и Чапљине. Некада су живјели у Ораховом долу у Попову, али су изумрли у том селу. Има их око Стоца и у требињу. Ђурићи има их на више локалитета у челиначком крају. Предање каже да су им преци били Ђуро и Ђорђе, те да су од Варцара преко каблова дошли у челиначки крај.

Они су Травуњани или Хумљани. Помињу се и у травунији и у Хуму (Гацко). Кнез Митош Ђурић боравио је у Дубровнику 15. јула 1454. године и уложио у дубровачку комуно новца на добит браће Павловић.

Ђурђевићи су из Пољица (Попово) затим једном селишту код Хума (Шума требињска) и Хутову (Неум). У пољицу гдје су били старосједиоци давно су се „сметнули“, али је остао топоним Ђурђевића кућетине. Из селишта код Хума су због крвнине некуда побјегли. Слава им је Ђурђевдан. Највише заселака Ђурђевића данас има око бања луке, а међу њима и у Вијачанима.

Ђајићи, из околине Требиња (Ораховица, Ластави), гдје су старосједиоци. У једном документу жалби корјеничке раје из 17. Вијека помињу се Ђуро и Видак Ђајић у том крају. Одатле су се селили према Билећи и Босни. Славе Марковдан.

Дакићи у Залужју код Невесиња. Доселили су се из гацка и истог су поријекла као и Стевановићи. Славе Никољдан а послужују петровдан.

Дамајновићи.

Утјешан Драгојевић се помиње у Гацку, гдје уз пристанак брата Остоје, ковача ступа на обућарски занат у Дубровнику 1403. године

Јовановићи Тер из Талежи оптужен је због неке крађе и против њега је поднесена пријава у Дубровнику 1421. Године.

Јагодић Радоје даје неку изјаву у Дубровнику 1450. Г.

Вучићи (Витомир) из Гацка унајмљује кћер Јелену у Дубровник, према договору са послодавцем. Има их у околини мостара у Равчићима одакле су дошли из Љубомира (Требиње). Некада су живјели у Попову одакле су након једног трагичног случаја раселили се на све стране. Наиме, према предању, двојица Вучића Марко и Перо пластили су сијено на Царинама код Драчева и слагали у снопове. Наишао је паша на коњу и упитао: Чије је то, влаше!? Моје и твоје, свијетли пашо, одговорио је Перо. Аферима, синак, рече му паша а затим се обрати Мирку: - А шта ти рече? – Моје и ничије више- одбруси овај.

Паша потегну сабљу а Мирко бјежи око стогова. Када видје да ће га паша стићи и посјећи, потегну косу и посијече га на двије половине. Послије тога се њихово братство распало

Јаћимовићи, Ђајићи и Димитрићи своје поријекло вежу за погибију неке бугарске породице од које су остала само три брата која су пред Турцима побјега у Херцеговину, а одатле дошли у Скатовицу гдје су живјели неки давидовићи. Одатле су испред куге на Јагањски бријег избјегли неки Јаћим, Ђаја и Димитрије од који су данашње породице Ђајићи, Димитрић и Јаћимовићи.

Бјежећи испред Турака из Црне Горе дође под Трешњеву главу неки вук, у близини манастира Липља. Од њега су Вуковићи у Липљу, као и они у Прибинићу и Дренови.

Јовићи. Има их у Завали и Ораховом долу у Попову. Од николића су а презиме су добили по претку Јови. По предању, поријеклом су из Далмације и били су веома богати. Тамо гдје су им биле куће ватре горе црвеним-златним пламеном, и бијелим-сребреним тамо гдје им је остало закопано сребр и злато.

Јовановићи су стара мостарска породица, а најстарије забиљежено име је Стефа Јовић које се помиње у на једном надгробном споменику из 17. Вијека. Славе Јовањдан. Они Јовановићи из Бградаца (Широки бријег) су покатоличени. Има их у Мркоњићима (Попово), поред Мостар има их и у Љубињу.

Гаћановић. Остало је запамћено да је извјесни Стојеша Гаћановић, удовац око 1870, г. Дакле за вријеме турске власт гонећи некада стоку свиње или марву, у Чивчијама наишао на удовицу Савицу, која је имала три сина. Косту; Петра и Милу. Он ју је узео са дјецом и одвео у Шњеготину. Када дјеца поодрастоше нешто земље добише од очуха, нешто од бега а нешто женидбом од Јокића и ту остадоше. Савићи су једно од најбројнијих презимена у В. Шњеготини насељеи изнад укрњске долине. У БиХ има 19 села Савића., а најчешће славе Ђурђевдан, Никољдан и Јовањдан. Презиме су добили по неком Сави кога су много поштивали.

Иванковићи, живе у Бухову, Доцу, Љутом Доцу, Поткрају и Трну те око Широког Бријега и гдје су славили Никољдан па се покатоличили а Иванковића муслимана има у Стоцу.

Православни Иванковићи живе углавном данас у околини Требиња, у Врпољу и Љубомиру а старином су од Никшића, од братства Угреновића. У Љубомир се прво доселила нека удовица Угреновић са четири сина. Један од њих је био Иван и од тога су Иванковићи

Иванковићи у Јошавци су од њих.

По породичним предањима Малићи су прије доласка у Поповац носили презиме Дамјановић и дошли су са западне стране од Гламоча. Прије доласка у Поповац задржали су се неко вријеме код Кнежева на Влашићу. Малићи из Грабовца су, по предању, из Црне Горе из Пљеваља и воде поријекло од неког Василија. У Грабовцу их данас има 8 кућа, а ту су дошли из економских разлога.

Јанковићи су старинска породица од Малешеваца из Малине. Раније су боравили у Врбно па се раселили. У Дубочанима има их у Требињу и расејању. Поријеклом су од старника Малешеваца из селишта Малина, Билећа. Убрајају се међу најстарије породице у овоме крају. Није познато одакле су се ту населили. Славе Св. Игњатију, а челиначки јанковићи славе Ђурђевдан. Јанковиће Дедијер убраја међу старе православне породице које су живјеле у Биограцима (Широко бријег) и каже да су од њих муслимани Хађалићи. Има их у Требињу.

За Ковачевиће из Шњеготине се прича да су поријеклом из Чивчија. А у даљној прошлости су од Дробњака и славе Ђурђевдан. Они се помињу и у „Дечанској повељи“ 1319. Године као становници Дубровачког залеђа. У овим крајевима они су клесали камен и израђивали стећке-надгробне споменике.

Ковачевићи су врло распрострањени у Херцеговини нарочито око Билећа, гацка, Требиња, у Поповом пољу, Љубиња.. Најчешће су досељеници из Црне Горе и славе Никољдан, Ковачевићи досељеници из Кнеж_долиме славе Св. Игњатију. Неки славе Ђурђевдан, Митровдан, Јовањдан и Аранђеловдан. Ковачевићи око Јајца и с подручја Бос. Крајине су, по причању, од Вука бранковића.

Кнежевићи су из околине Требиња (Површи, Главска) и Коњица (Папрешко и Радешине). Поријеклом су из Трешњева у Црној гори..Презиме кнежевић су добили „јер су из њихове куће бивали кнезови“. Славе други дан духова и прислужују Благовијест. Они су, по причањима у доба немањића били намјесници у источној Херцеговини са сједиштем у гацку. Кда су дошли Турци нудили су им да сачувају положај, али да прихвате ислам на што они нису прихватили и раселили су се нарочито по беспућу у околини Фоче.

Кнежевићи су од Гацка и добили су презиме по функцији „кнеза“.

Крминци су дошли од планине Чемернице у 19. вијеку и по селу Крмине добили презиме.

Ковачићи. Прича каже да су била тројица браће. Била су тешка времена, ратови, сеобе и сл. Они су из Загорја гдје се помиње Богдан Ковачић 1377. године. Ковачић из Гацка против кога је поднесена тужба у Дубровнику због престапа у јануару 1412. године. Име тужитеља уништила је влага а свједоци су Вукосава Миловић и Новак Живковић. Ковачићи су се одатле

иселили у 16. вијеку у околину Задра гдје се помињу. Из ове породице су Иван Горан Ковачић и други ковачићи, писци.

Има их у Хумулишанима, Бијело Поље а поријеклом су „однекуд од Требиња“ Претходно су живјели у Кутима, Билећа. Славе Јовањдан. Ковачића има све три вјере. Челиначки Ковачићи славе Ђурђевдан.

Један од браће је прешао на ислам, а остала двојица нису хтјели и морали су бјежати. Дођу до Скендер Вакуфа, данас Кнежева. Ни ту није било лако. Један не хтјевши да буде муслиман пређе у католицизам. Онај трећи што остаде у православној вјери дође у Котор Варош и ту стече потомство.

Из Котор Вароша Томо и Миле дођоше у баре код Челинца и ту се род умножи.

Кузмановићи, воде поријекло из Бјелице, Цетиње. Иселили су се у Ђуриоц (Бјелопавлићи) Од њих су Кузмановићи насељени у Буковику, Брајеву, Парацанима и Аранђеловцу (Шумадија) одакле су, вјероватно, по свједочењу Анђелка Кузмановића стигли и челиначки Кузмановићи. Има их и око Будве и Подгорице, око Пиве.

Копиловићи, је презиме које се среће у Травунији. У једном позиву од 13.1. 1417. Године помиње се Трибислав Копиловић.

Лекањићи славе Никољдан и у посљедњој фази миграције су доселили у челиначки крај из јаворана прво у Јунге).

Модићи су такође поријеклом из Црне Горе. Оснивач породице се звао давид насељен на Марковцу. Његов син павле узео је жену с презименом Модич и умјесто Кнежевића славе (како се презивао) Св. Игњатије узео је Модича славу Св. Николу.

Маријановићи су стара породица . Један дио ове породице мигрирао је у Босну у Провале код Травника, а потом преко Влашића нашао се и у челиначком крају. из хумске земље.

Милошевићи су поријеклом из Горњих Бањана, штитарице (Билећа а старином су Цуце и сродници Илића у Кривошијама. Милошевићи, којих данас има у Јошавци, живјели су некада у Рудинама између гацког и Требиња, те Обелу у дубровачкој ријечи. Остало је забиљежено да је Херак Милошевић, који је 40 година крмарио (био вођа каравана) од Дубровника до лима, Вишеграда и других мјеста у Босни и Србији, подносио тужбу против неких Поповљана „који су људи Бани од Босне“. Милошевићи највише их је око Билеће, Невесиња и у Попову. Старином су из Кривошија у Боки. Има их око Никшића и Гацка.

Митровићи, раније Димитровићи у Будви, поријеклом су из Старе Србије. Истородни су са оним из Бара и Паштровићима. Има их и у катуну Рибар у Гацку. У писаним изворима Мрђен Митровић се обавезује на исплату неког дуга. Михајловићи у Бањанима код Никшића помињу се у 16. Вијеку раније као Коловозићи. Од њих су рогачевићи и Маринковићи. Има и по Црногорском приморју (Котор, Херцег нови, Улцин)

Михајловићи су из Попова у Хумској земљи. Брајко Михајловић наведен је као свједок по тужби Радојка Радомировића која је поднесена у Дубровнику 1373. године против неких Поповљања ради отимачине. Михајловића има и у попову и Мостару а помињу се и у једном дубровачком документу. Славили су Малу госпојину. У Габели код Чапљине има их католика.

Маглови су поријеклом од Книна. Бранковићи су Херцеговци, На ове просторе доселила су се два брата:Бранко и гаја. Од првог су Бранковићи а од другога Гајићи. Бранковићи из јошавке памте неког григорија од кога сви потичу.

Малетићи:Пјешевица, Беране, Херцег Нови и Мокрине.

Малешевићи: има их у Скробину и Видицу уз Требишњицу али и у Бањанима.

Мандићи су из Малешевца из Малине, између Билећа и Требиња, а затим су неко вријеме имали станиште у Мрдушима гдје и данас постоји локалитет Мандића гомиле. Одатле су једни одселили у Бањане а једни у мадино село код Дувна, аодатле преко далмације и Лике и у челиначки крај. Мандићи су од Гацког и Попова, а поријеклом су од племена Малешевића из Билећких рудина, а славе Јовандан. Грана племена Новљана у бањанима (1374. Године) и у Рудинама грана Малешевића. Неки су отишли у Придворице (Дробњаке) а одатле су се разишли на све стране у Дробњацима Малешевићи-Мандићи (Дробњаци) ; Дробњаковићи од којих су: Јауковићи, параушићи, Шауке, Дураковићи, Даниловићи, Делићи, Остојићи и јакшићи. Има их око Требиња и Горажда, Херцег Новог, Рисна и Грахова и Никшићким рудинама, Морачи, бањанима и котору.

Милановићи из Пјешевице и потичу од Лужана, Косјерићи (Доњи Острог), Бјелопавлићи, у Котору Новаковићи; огранак Церовића из Тушине код Жабљака. Селили су у Србију из роваца. Има их у Ријечи Црнојевића, Херцег Новом , Баошићу, Цетињу, Котору, Далмацији.

Село Милановићи у Босни има у Олову, Горажду и Бугојну, а засеоци у Бранешцима, поповцу, Кнежеву, Рудом , Козлуку и Бродцу (Брчко).

Матијашевићи су једна од најстаријих херцеговачких породица, вјероватно од Требиња, али их има и око Мостара. Из Херцеговине селе према западу на Банију. За себе кажу да потичу од Матије Нинослава „босанског краља“.

Максимовићи су стара српска породица потомци Владисављевића из Јасеника у гацку. Син Дуке Владисављевића максим родоначелник је Максимовића. Пјесникиња Десанка Максимовић и тв. Интервју изјавила је да су максимовићи из једног села у Херцеговини које се зове Казанци. Славе Никољдан, Ђурђевдан, Св. Василија, Св. Симеуна и Илиндан.

Максимовићи су из Гомилана код Требиња. Један су род са Укропинама из Љескове у Површу. Славе светог Климента а послужују св. Петку.Челиначки максимовићи славе Никољдан, Ђурђевдан, Св. Василија а неки и Савиндан. Максимовићи из Крушева брда славе Св. Симеуна а они из Вршана Илиндан. Има их у Ливеровићима (Жупа Никшић),потомци Требјешина-Никшић. Њихов огранак Чарапићи из Куча одселио је у Шумадијску Колубару као и огранак Јовановића из Роваца... Има их и око Пљевља, Мојковца, Никшића, Синаје (Исток) Сви максимовићи из Бијелог Поља ; лепенице, Кремне у Србији су из Цуца.

Момићи су стара породица у Мостару са посједом у Подвележју. На ове просторе доселили су са западне стране. Један заселак са овим презименом налази се код Грахова а други између Челинца и Котор Вароша.

Мајсторовићи: Потрк и Пишче (Пива). Има их код Бијелог Поља и ужица.

Новаковићи су се некада презивали Прерадовићи и овде су дошли од Прњавора.

Новаковићи су из Хума. У једном дубровачком позиву од 17. децембра 1417. године, помиње се Шишат Новаковић који треба да искупи коња кога је заложиио, јер ће га продати ако то не уради до одређеног рока. Извори помињу и Ратка Новаковића из Љубомира.

Новаковићи станишта су им Вријесно (Просјека Паштровска) и Пржино Паштровско 1413. Године; Мишићи у Спичу, Бар, 1424. Године поријеклом су из Паштровића у Бањанима (Никшић) 1428. Године поријеклом из Паштровића. Новаковићи у задру су такође од Паштровића. Њихови преци су дошли у Паштровиће од Ниша у 8. Вијеку у Котору се јављају 1423. Године. Из Паштровића су селили на острво Крк, прешли у Книнско поље, а једни одатле у Србију. Новаковићи су из Кубатова (Дабар). Старином су од Алибијановића из Бјелица у Црној Гори. Славе Јовањдан. Новаковића је било и у Зубцима (Требиње) Један члан ове породице, Милутин помиње се у документу из Котора од 26. јануара 1693. године. Они су побочна грана породице Даниловић.

Николићи у Шекуларама (Васојевићи). Има их доста на Косову, у Никшићкој жупи, Персту (Бока Которска). У Површи код Требиња дошли су из Треешњева (Цуце) и Цетиње, од њих су: Кнежевићи, Дамјановићи и селили су се у Србију као Павловићи. Николићи су у даљем сродству с кнезом Мирославом. У Попову се помињу у 14. вијеку, а међу њима и два кнеза: Вукосав и Гргур Николић. Крајем 16. Вијека у попову се помињу кнезови Јован и Богдан Николић. Николићи су живјели у Волујацима код Требиња, али су у 17. вијеку промијенили презиме и прозвали се кнежевићи. Има их око Гацког и око Чапљине. Славили су Ђурђевдан. У Босни имају три села и тринаест заселака Николића.

Постојбина Остојића су Остојићи и Језера у Теклићима (Цетиње). Помињу се 1489. Године код Цетиња и у граду котору око 1520. Године. Има их и у бару, грахову (Никшић), Јунчевом долу (Дробњац, Жабљаку, Призрену, чачку, Пљевљима. Једни су одселили од колашина као Јакшићи. Засеоци Остојићи постоје у челиначком крају. У Челинцу Горњем и Опсјечком, те код Козлука, маглаја и трнова. Остојићи су породица која се често помиње у дубровачким изворима 1700. Године (Петар Остојић из Мостара). У једном од њих помиње се Раде Остојић, као становник села Палежи код Требиња.

Остојићи су стара херцеговачка породица... Постоји село Остојићи код Трнова и засеоци: Козлук, Маглај, Зворник и Турије (Тузла) и очито је да су у челиначки крај досељавали се са истока.

Дио Остојића је из села Рађићи код Кнежева. Тамо су се презивали Кајтази. Неки Благоје Кајтаз дође у околину челинца ожени неку Остојићку и узео њено презиме

Поповићи су свештеничког поријекла. Има их у Липљу, Шњеготини, Бранешцима. Поповића има у Скадру (Албанија) а једни су од Полимља (Горње Полимље). Има их свуда: Колашин, Мојковац, Цетиње, Никшић. Од њих су многе породице: Рашовићи, Нинковићи;

Стевановићи, Томићи, Поадићи, Крстићи...Доселили су од Цетиња прво у околини Чемернице и на Влашићу. Било их је и у Травунији. У Сандаљевом писму Дубровчанима, писаном 17. априла 1423. године помиње се Групко Поповић, Сандаљев дијак, писац повеље и исправа.

Пајићи су били настањени у Капавици (Љубиње), Бијелој (Коњицу) и Бијелом Пољу код мостара. У Капавицу су крајем 17. вијека доселили из Црне Горе; Пајо и Гојко: „имали су шест арача земље. Три су изгубили због крвнине.“ Пајићи су прозвани по свом претку Паји“. Има их у све три конфесије. У челиначки крај доселили су са запада тј. преко Крајине.

Пређићи су из Херцеговине који су прво одселили у Војводину па одатле у челиначки крај. Из те породице је сликар Урош пређић.

Попадићи су најстарија поповска породица у Гареву код гацког. Били су најимућнији и имали велико сточно благо. Дошли су из билећког краја.

Плавшићи у Бранешцима и шњеготини славе Ђурђевдан, а има их у Црпцу, Чивчијама, Црквини и херцеговачког су поријекла. Миљен Плавшић из Цернице са још двојцом ортака обавезује се да исплати 44 златна дуката Радичу Грубачевићу.

Панићи: “Наше поријекло је из Херцеговине, одакле смо дошли за владавине Турака. Наш чукундјед бјежао је испред малч у планину. Стигао је на једно брдо коме није знао имена. Како је видио да је ту земља добра назвао га је Крушево брдо, јер је на домак Влашића ту земља добро рађала и круха је било у изобиљу. Слава им је остала Симољдан. Чукундједа су Турци у путу до крушева брда убили.

Павловићи су из Требиња и у изворима се помиње Прибил Павловић као човјек Радоње из Требиња о коме се ништа не зна. У Попово су се доселили из Чопића у Бобанима и славе Аранђеловдан, а они око Мостара Ђурђевдан. Павловићи су некада живјели у селишту гребени (Поври Требињски) У дубровачким изворима Гребени се помињу као село Петра Павловића. Ово презиме се у Херцеговини среће још и код католика и код муслимана. У 15. Вијеку у Доњој зети помињу се Павловићи од који су и Павловићи у Котору, Кути, Крушевици Убла; у Херцег Нови дошли су 1693. Године из Попова у Херцеговини у Рисан, Пиву и у Херцеговини били су властела. Има их и у Тивту, Режевићима, бару, Улцину и око Никшића. Једни су прешли у Србију. Од њих су Петровићи из Дробњака. Постоји доста заселака Павловића у Босни. Једно је у околини јајца.

Пашалићи су из Бољанића (Пљевље). У Босни их има у засеоку Пашалићи поред Челинца, те код Зворника. Почетком педесетих година 20. Вијека овај заселак је имао 119 становника и 23 домаћинства.. Данас су ту само 2 куће.

Пејаковићи из Љуботиње (Цетиње). Од њих су Пејаковићи у Тивту и у Никшићу. У Тивт су се доселили из Кањошевог дола у Паштровићима. Постоје засеоци Пејаковића у Липљу и на Опсјечком у Челинцу и један су род.

Прије 250 година Павловићи су се доселили из Попова поља у Крушево брдао. Одатле је Томо Павловић са сином Кузманом и супругом Макивијом населио се у Јунге хаџи Селимове.

Петковићи се помињу у дубровачким изворима 1379. године када Радош Петковић ступа на занат у Дубровник код ковача Богоја Обрадовића на шест година. На крају науковања

добри алат за рад. Један Петковић се помиње као трговац на Тјентишту. Из Његуша (Цетиње) помињу се 1536. Године у Пљевљима 1516 у Баошићима у Боки; Буљарице (Паштровићи); У Тепцима, Дробњаци у 15. Вијеку; огранак Нинковића је од Петковића у Бањанима (Никшић) у 15. Вијеку се такође помињу Петковићи и од њих су Петковићи код Мојковца.

Радићи су Васојевићима огранак огранак од Нерадовића (Ракетића) грана Лопоћана. Радићи од Андријевице и Берана су од Куча.

Радића има у Љубињу и у Попову. Различитог су поријекла а старином из Љубомира. Тамо су се завадили са Цлотовићима, убили агу и преселили се на Жрвањ. Славе Ђурђевдан и Стјепањдан.

Станојевићи из Лађеваца су из Ц. Горе прво су дошли у подгрмеч затим у Медено поље, па на Кик код Челинца гдје су једни остали а други отишли у Лађевце.

Савићи из Рубежи код Никшића су у сродству са Савићима у Рудом (Ис. Босна). Од њих су и они око Подгорице и Пљеваља. Једни су одселили у Србију као гарашанини, а други су тамо добили презиме Обрадовићи. Из Савића има око Требиња, Невесиња, Гацка и Билеће. Старином су Влачићи. Они из дабра су од тамошњих Маловића и славе Лазаревдан. Они испод Голије су од Вишњића и славе Јовањдан. Славићи око Гацка славе Ђурђевдан. Има их и око Мостара. Савићи који данас живе у Штрбама су испод планине Голије у Црној гори а помињу се у которским историјским списима у 14. вијеку

Савчићи су из бата (Цуце), Цетиња и око Будве. Савчићи су дошли из Црне Горе, због бољих услова живота. За аустроугарских власти један од Савчића је био кнез, али је из необјашњивих разлога морао да прихвати да се презива Савчић. Пејанићи славе славу Св. Симеуна. Од када се памти бавили су се сточарством. Негде су са Влашића, а у Шњеготину су дошли из Крушевице.

Савчићи из Херцег Новог, презиме по нахоцету; Савчићи Мирослав помиње се у Сливну гдје се унајмљује у Дубровнику на четири године код Николина сина Марина Гундулића.

Самарцићи има их на Цетињу, Кривошије (Бока) потомци су Сава Иванова, Гарана Орловића (Страхињића). Има их у Херцеговини (Благај) Карловцима (Срем), Соко (Босна) Гацком, Цуцима (Цетиње). Они су веома бројна породица у Херцеговини. Настањена је на више мјеста, а посебно у билећком и невесињском крају. Поријеклом су из Кривошија у Боки одакле се братство раселило по Херцеговини и другим крајевима. Стара слава ове породице је Јовањдан а касније су неке породице за славу узеле Ђурђевдан.

Сарићи су огранак Милића из групе Србљановића у Зукви, Боровцу и Марковцу (Дробњаци); у Бањанима су доселили из Велетова (Цетиње) а из Пиве одселили у Србију. Од њих су Шућевићи и Паштровићи.

Сарићи су из дубровачког залеђа гдје се помиње један Богдан Сарић који продаје магарца бијеле длаке Радинку Милуновићу из Шумета. Сарићи се помињу и у Петровићима у бањанима, гдје су најраније боравили. Касније се помињу у брадини и Борцима код Коњица.

Као и у Мостару, а старином су из Бањана у Црној Гори. Од њих потичу Жуже и Голубовићи. Има их у Бадини и око Мостара..

Секулићи грана Бездановића у бандићима (Комани) потомци Секуле Радоње Иванова, гране Орловића (Страхињића). Једни су одатле преселили у загоње и Доње Микулиће (Улцињ) и Заљев (Бар), затим Борич Стари (Скадар). Од Бара се неки селе у Крушевац, а у Вршцу су од њих Црњански. Има их у Бијелом Пољу и око Никшића.

Осим у челиначком крају заселак секулић има у околини Дервента, Горње Тузле, Маглаја, Нове Касабе (Зворник) и у Омарској (Приједор),

Срдићи су у ове крајеве дошли из Гламоча. Тамо је неки Срдић око 1830. Године насрнуо на бега и потом побјегао у поповац код тамошњег бега који му је дао око 100 дунума земље за обраду с тим да њему даје трећину прихода, а комшије су му биле Гајићи који су дошли од Санског Моста.

Симићи су племе чија је постојбина у Црној Гори око Никшића у Великом Црљењу, Каленићима и Томанима, од њих су Симићи (Радомировићи) Једни су одселили у Шумадијски Колубару, бајну башту, а Нешковићи су потомци домазета Симића у Црној гори. Још у 16. вијеку из Билећких рудина у Г. Јошавку су дошла браћа Симо и раде од којих су данашњи Симићи и радићи у том селу. Стојан Симић (1918) из села Јошавке прича да је његова мајка јованка кћи Пеје Спасојевића и да се 1898. Године удала за његовог оца Николу у Јошавку. Пејо је имао два јахаћа коња. Један је служио за обилазак имања, обилазак посленика и посјете људима. А други за одласке у сватове и велике црквене зборове и друге свечаности. Тог коња су на поток на воду морала водити по два момка тако је био асијаст и немиран. У то вријеме био је обичај да се богати домаћини на великим зборовима, нарочто када се мало попије, кесају. Кесање је било надметање у томе ко има више дуката при себи. Доста дуката и добрих јахаћи коња био је циљ коме су тежили људи тога времена.

Симићи имају станиште у Херцеговини у Житомислићима, а доселили су се из села Пријесци Дубраве. Било их је у Љутом Долу (Широки Бријег) али су изумрли. Од њих потичу католици Дамјановићи у Љутом Долу. Славили су Никољдан. Има их у околини Мостара. Симићи, су бјежећи од Турака из Херцеговине доселили у Јошавку, на данашњу радића косу између ријека Јошавке и прилишнице, доселила су три брата: Симо, гавре и Раде. Када се породица проширила и почела дијелити Симо је одселио на Јелића брдо код Рајилића гдје је сазнао да је једна породица јелића помрла од куге осим једне жене и човјека који су преселили у Бранешце. Зато се он преселио на други бријег гдје је основао породицу Симића. Гавро је прешао преко прилишнице и основао породицу гаврића а брдо се данас зове Гаврића брдо. Раде је, као најмлађи, остао на старом кућишту и основао породицу Радића. Садашњи Симићи, гаврићи и радићи славе Марковдан. Симићи су своје презиме донијели из Херцеговине а не добили по Сими како се сматра.

Спасојевићи су огранак Бабића, раније Шћековића из Пјешевица прешли у Бањане – Тупањ (Никшић), Беране, Грузи Шумадијској, Бока Которски, Петрово село у Планини Миџор-источна Србија, па у Гацко као: Тасовци; Они у Стравевини (Никшић) су од сродника Пеше: Велетово, Марковина (Цетиње). Селили су у јабланицу (Јуж. Србија, у Велику Добрину (Урошевац): од њих су Убли (Кучи) огранак Живковића, и Нерадовића у васојевићима. Како се причало Спасојевићи су негдје од Никшића из близине манастира Острога. Неко од њих из

неких непознатих размирица убио је кума и због крвне освете морао да сели. Ту и сада има село Спасојевићи, славе Марков дан. Љути су по природи и зову их брђани..

Спасовићи су 1692. године доселили се из Спасојевића (Пјешевица) и Каменог (Бока Которска).

Станићи има их у Подгорици и Зети; Говеђи брод, Ботун (Слив) те око Никшиће. Одселили у Лику, око Крагујевца, Скадра, Шавника, Вишеграда.

Станковићи у Селишту, Бритвићима и Загорчанима (Пјешевица, раније Бритвићи у 17. вијеку. Од њих су Витковићи, 1614. године. Досељеници су од Сјенице (Рашка) Ваљда зато једно вријеме и ка Сродници су Ђукићима и јанковићима у Пљешевици, а прешли су у Котор као Вукадиновићи, а други у Дугом долу као Ђуревићи. Од ових су и Станковићи у Загарачу (Даниловград), Колашиновићи Брајовићи, Васојевићи, Бјелопавлићи. Једни су иселили у грачаницу (Андријевица) и код Берана, други у околину Београда и ваљева. Из Братоножића су исељавали у шавник, Морачу и Пиву.

Станковићи су из Сандаљеве државе. У писму војводе Сандаља Дубровчанима, 3.8. 1430. године, помиње се Станоје Станковић, изасланик војводе сандаља у Дубровнику, који подиже доходак из Конавла и подиже добити на уложен новац.

Постојбина им је Шуми требињски, Пољице (Попово) Сопиљим (Невесине) . У Пољицама сматрају да им је далека старина од Вујичића из Ораха код Билеће и да су једно племе са Кудузима. Заједничко им је крсно име Ђурђевдан. Станковићи у Требињу држе да су им стари доселили из Црне Горе и славе Никољдан. Чукундјед Цвишиће се доселио из Србије. Неки Јован је био веома угледан и поштован у јаворанима. Славе Св. Јована.

Стјепановићи . Његуши (Цетиње), Буљарице (Паштровићи), Цеклин (Ријека Црнојевића) и код Никшића. Стјепановићи су стара породица која је била настањена у Равном (Попово) Један дио ове породице потписао је 30. Јануара 1690. године изјаву „подложности аустријском цару Леополду , што значи да су прешли у католичанство Породица Стјепановића у Кокорини и Дулицима (Гацко) одувјек је живјела и остала у православној вјери и води поријекло од претка Мартела Стјепановића „ снажне и познате личности“. Стјепановићи су из Драчеваца Стјепаш Стјепановић је био слуга Николе Алтомановића.

Стојкићи: Чево (Цетиње), а у Подгорицу су дошли из Зете.

Тешићи. Затријебач (подручје Куча, Подгорица, огранак Пешића из Бјелопавлића. Селили у Шумадију па у Крстур (Банат) тамо Јајагин.

Тодоровићи. Бјелице (Цетиње), огранак Милића; Жари (Мојковац); Никшићко Прековође; Загуље (Грахово) одакле су једни прешли у Бијелу (Бока Которска) око 1694. године, одакле су једни одселили у игало у околину Херцег Новог. Има их и у околини Жабљака, Даниловграда, Невесиња, Коњица и Гацка.

Томићи у Паштровићима (у 7. Или 8. Вијеку) од њих су Томићи у Котору. Има их у подгорици, Мојковцу, Никшићка Жупа, Морачи, а од њих су Марићи, Ђедовићи, Бобани, Матаруге (Пљевља), Пешићи из бјелопавлића и други.

Тошићи. Има их у Ускоцима (Жабљак), и огранак су Миљанића (Никшић), Нинковићи (Жабљак). Има их око Палава, Бијелог Поља, Колашина, Херцег Новог, Пљеваља. Од њих су Кремићи поријеклом из Куча.

Тривић су вровачко племе које је дошло негдје из Приморја, Равних котара.

Тепићи су вровачког поријекла које је прво са стадима дошло на Влашића, а одатле у Скендер Вакуф, Котор Варош и околину челинац. Славе Св. Арханђела Михајила.

Трипићи (Триповићи) Баошићи, Херцег Нови и Тиват из Далмације; Тиват једни из Херцеговине ; Никшић, Морача, дошли из Чева (Цетиње); једни одселили у Сјеницу; Пишће (Пива) огранак Бјелопавлића; Доброта (Котор). Има их у Биљарицама, Паштровићима и Бијелом Пољу.. Према писању Ј. Дедијера старином су од Скадра. Живјели су око Мостара и у Житомислићу одакле су се одселили у Клепце, Чапљина и славили Аранђеловдан. Трипића има и у Шћенићи (Бобани, Требиње) гдје славе Ђурђевдан.

Топићи, су по предању поријеклом Модриновићи из гламоча. Презиме су добили по неком топи „који је убио Турчина Лисца, а затим побјегао у далмацију“ Има их на Купресу.

Томићи, има их на Југовићима (Гацко) а не зна се да ли су из Дробњака или Невесињког поља. Стара су породица и имају читуљу са 300 имена коју воде од 1590. Године. Славе Ђурђевдан. Има их католика око Чапљине и муслимана око Стоца.

Тодоровићи у изворима су „међу познатијим гацким главарима“ помиње се Мијо Тодоровић, чији се надгробник налази између Автоца и Самобора, познат под називом „Мијов мрамор“ Има их око гацког (Добрељин) и Невесиње (Рогаче). Славе Никољдан а послужују Савиндан.

Трабићи данас живе у Бранешцима. Такође су херцеговачко-црногорског поријекла. У Бранешце су дошли са западне стране, тј. преко Крајине. Дуже вријеме су се задржали негдје у Приморју..

Тешановићи постојбина им је Тупан (Бањани) Никшић. Грана Бановића. Селили према Билећи и Требињу. Сродници су са Томовићима(Бојовићима) из околине Билеће. Билећа и Требиње. Исто су племе са Тупањцима, Роганима и Бојовићима и доселили су са Тупања из Бањана у Црној Гори. По истраживањима етнолога М. Карановића, преци Тешановића потичу из околине средњовјековног града Раса у Рашкој. Послије Косовске битке , бјежећи испред Турака настанили су у околини Пријепоља, одакле су прешли у Вишњића до код Никшића. У том селу их више нема али старији становници памте кад су ту живјели и Тешановићи. У Горици се код Требиња на имању аге Капетановића први населио Тешан, не зна се кад и одакле. Његови данашњи потомци знају „за девет генерација који су се рађали у Требињу послије Тешана“. Тројица потомака Тешана одселили су се у Бос. Крајину, али их данас тамо нема. Њихова слава је Јовањдан.

Ћорића има у Подбишће (Мојковац) огранак Зејака-Дедејића поријеклом са Чева (Цетиње; Голија (Чарађе). Има их и око Никшића гдје су дошли из Херцеговине, а тамо из Горњег Колашина, затим, у бројним селима у Херцеговини. Највише их има око Невесиња и у попову у Дрењини једно су братство са Глухајићима, Спасојевићима и Ћаћићима. Има их и око Мостара. Славе Аранђеловдан. Доста их је прешло на ислам и католичанство.

Породица Цвишића доселила се, некада давно, из Србије у околину планине Чемернице, да би се касније спустила у једну долину која није имала имена али је била пуна младог јавора. Неком приликом Турци објесише њиховог старјешину о један јавор. Потомци на том мјесту саградише цркву брвнару а село назваше јаворани.

Цвијетићи има их највише око Невесиња и Мостара. Истог су поријекла као и Стевановићи од Обреновића из медуна у Србији, како пише Јевто Дедијер, а населили су се у Торинама у дубровачком залеђу, а одатле стигли у Јошавку. Цвијетић око Требиња доселили су се почетком 18. вијека из Црногорског приморја.

Има их у Пригредници (Бањани), касније Мићовићи, потичу од Мандића (Милешевића). Од њих су код (Пљевља) огранак Вујачића (Сладојевића) из Грахова који су одселили у Невесиње (Херцеговина)

Ћеранићи су старином из Дробњака, гдје су се презивали Церовићи а у средњом вијеку су доселили у Требиње. Ћеранићи такође су се доселили из западног правца преко Лике.

Породица Џомбић је за турске вршила службу обезбијеђења друмова (џомбав пут). Кричак (Пљевља) огранак су од Поповића из Бањана (Никшић). Одселили су у Љубомир (Требиње). Доселили су од Никшића из Бањана (Ст. Херцеговине, која је на Берлинском конгресу 1878 припала Црној гори) Џомбићи су из Љубомита, Требиња. Поријеклом су из Поповића у Црној Гори одакле је дошао неки поп који није имао парохију. Презиме је добио по неком своме претку који је много јео као џомба (пропаст у њему). Неки славе Аранђеловдан а неки никољдан. Послије куге побјегли су у Босну у Челинац гдје славе Ђурђевдан. Постојале су и цркве брвнаре: Јаворани, Поповац, Марковац...

Колико је народ био упоран и одлучан у очувању своје вјере говори и чињеница да је једна делегација средином 19. вијека путовала у Цариград да би преко Патријаршије код султана испословала дозволу за обнову манастирске цркве у Липљу. Дозвола је добијена 15.08. 1858. године а радови на обнови су завршени тек 1879. Године и коштали су око 1700 дуката што је била огромна сума. У народу је остало запамћено да су жене и дјевојке тих крајеваза обнову манастира даровале своје свадбене и дјевојачке наките.

По ослобођењу од Турака лијеп опис манастира дао је, ко би други него Вук Караџић: „ Код гдје којих манастира скупи се... и по неколико хиљада сабораца. Ту продају трговци различиту робу, крчмари крчме вино, ракију и јабуковачу, месари пеку јагањце, овце, козе и свиње, те продају месо, ту гледају момци дјевојке... Кад људи иду манастиру, онда сви (женско и мушко) обуку стајаће хаљине (штогод који љепше има).“

„Сваки Србин има по један дан у години који он слави, и то се зове крсно име, свети, свето, и благи дан“ каже Вук Караџић. У свом раду „Поријекло православног народа у сјеверозападној Босни“, објављеном у „Гласнику Земаљског музеја“ Сарајево, 1908. Године Владислав Скарић пише да се „по сигурним знацима“ увјерио да традиционална

предања о поријеклу породица нису пуке комбинације каквих има у народу много, већ да оне имају сасвим реалне темеље. По њему крсно име је један од доказа сродства међу породицама и племенима, а такво мишљење је увријежено и у народу. Међутим, он се извјесно ограђује нарочито када су у питању славе које су најчешће у српском народу као што су Никољдан, Јовандан, Аранђеловдан и слично. Тешкоћу у том погледу представља и чињеница да су у прошлости многе породице из разноразних разлога мијењале своје првобитне племенске славе, па и презимена што усложњава посао онима који се баве испитивањем поријекла породица и племена. Али када се крсно име комбинује са другим факторима, као што су породична имена која се нису мијењала, предањима, топонимима, писаним изворима, и слично може се доћи до релативно поузданих сазнања на овом плану.

Према досадашњим испитивањима и анкетама у челиначком крају, у коме има тридесетак насељених мјеста и живи око 17 000 становника слави се око 30 различитих слава, почевши од славе коју слави само једна породица па до оних које славе више десетина породица различитих презимена. Тако чак око 60 породица слави Ђурђевдан што је карактеристично за становништво сточарског поријекла. На другом мјесту је Никољдан, затим Аранђеловдан и тако редом.

Нема сумње да је становништво на овим просторима, са малим изузецима, истог или врло сродног поријекла поготово оне породице које славе исту славу. У даљњем тексту наводимо имена слава, презимена породица и број слава И МЈЕСТА.

СВЕТИ ИГЊАТИЈА БОГОНОСАЦ: Јевђенићи, 4, Јошавка, Регојевићи, 7, Бранешци, Новаковићи, 3, Брезичани, Дубравци, 1, Јошавка, Крминци, 1, Штрбе, Пејаковићи, 1, Опсјечко, Радмировићи, 1, Бранешци, Тодоровићи, 1, ЛађевциСубићи, 1, Бранешци, Модичи, 10, Бојићи, Данојевићи, 13, Јошавка, Гаврановићи, 7, В. Шњеготина, Цвијановићи, 6, Опсјечко, Поповићи, 3, Штрбе, Остићи, 5, С. Шњеготина, Дубравци, 9, Д. Шњеготина, Зарићи, 6, Јошавка, Дубравци, 2, Скатавица.

ЂУРЂЕВДАН: Јанковићи, 21, Ст. Дубрава-Г. Вијачани, Ковачевићи, 1, Јошавка, Жарићи, 7, Бранешци, Иванићи, 10, Бранешци, Плавшићи, 14, Бранешци, Лазићи, 2, Брезичани, Борјанићи, 14, Брезичани, Бошкићи, 2, Опсјечко, Врховци, 6, Д. Шњеготина, Цвијановићи, 7, С. Шњеготина, Петровићи, 3, Шахиновићи, Марићи, 3, Шахиновићи, Јунгићи, 2, Јошавка, Пејаковићи, 4, С. Шњеготина, Бајићи, 10, Г. Јошавка, Јанковићи, 2, Бранешци, Леканићи, 3, Опсјечко, Марковић, 4, Штрбе, Тодоровић, 3, Липовац, Вујић, 1, Опсјечко, Мандић, 4, Поповац, Шугић, 4, Поповац, Јунгић, 11, Марковац, Кнежевић, 3, Бранешци, Милановић, 3, Бранешци, Јовановић, 2, Бранешци, Кретићи, 2, Бојићи, Самарцићи, 2, Јошавка, Пејаковићи, 16, Липље, Зебићи, 4, Марковац, Балте, 7, Поповац, Лазићи, 2, Брезичани, Пашалићи, 5, Житњак-Челинац, Жижак, 5, Ст. Дубарава, Иванковићи, 10, Јошавка, Аникићи, 3, В. Шњеготина, Јурићи, 6, Јошавка, Павловићи, 7, Г. Шњеготина, Јанковићи, 10, Г. Шњеготина, Плавшићи, 11, С. Шњеготина, Брнићи, 4, Поповац, Вученовићи, 4, Челинац, Иванковићи, 5, Млинска Ријека, Станићи, 8, Јошавка, Тривићи, 10, Јошавка, Берићи, 7, Брезичани, Поповићи, 7, Брезичани, Шугићи, 1, Јошавка, Вучићи, 14, В. Шњеготина, Тубаци, 20, Г. Вијачани, Пеулићи, 21, Г. Вијачани, Џомбићи, 10, Црна Ријека, Ковачевићи, 10, Опсјечко, Ђермановићи, 5, Јошавка, Смиљанићи, 5, Штрбе, Кузмановићи, 21, Кузмановићи-Челинац, Поповићи, 5, Д. Шњеготина, Стокићи, 3, С. Шњеготина, Кнежевићи, 2, Скатавица, Спасојевићи, 1, Скатавица, Симеуновићи, 21, Липље, Благојевићи, 21, Липље.

СВЕТИ НИКОЛА: Саричи, 7, Лађевци, Саричи, 4, Скатавица, Кострешевићи, 9, В. Шњеготина, Малешевићи, 1, Бранешци, Гверићи, 12, Мемићи, Стојчевићи, 6, Бранешци, Милановићи, 7, Брезичани, Топићи, 15, Скатавица, Саричи, 5, Опсјечко,

Крминци, 1, Штрбе, Вуковићи, 5, Шахиновићи, Вукадиновићи, 1, Бранешци, Леканићи, 3, опсјечко, Савчићи, 10, Опсјечко, Максимовићи, 7, Поповац, Максимовићи, 4, Вошкари, Модичи, 5, Бојићи, Видаковићи, 2, Штрбе, Остојићи, 4, Челинац, Копање, 7, Поповац, Крпићи, 6, Поповац, Срдићи, 8, Поповац, Матијашевићи, 3, Млинска Ријека-Брезичани, Дамјановићи, 13, Бранешци, Савчићи, 3, Црни Врх, Савчићи, 10, Јошавка, Стојановићи, 9, Бранешци, Цвијетићи, 8, Јошавка, Савковићи, 5, В. Шњеготина, Благојевићи, 3, Штрбе, Марјановић, 6, Марјановићи-Милошево, Јовановићи, 5, Јошавка, Смољићи, 3, Бранешци, Докићи, 3, Јошавка, Топићи, 3, Опсјечко, Стојановићи, 5, Лађевци, Вилџановићи, 4, Г. Вијачани, Леканићи, 5, Марковац, Топићи, 1, марковац, .

СВЕТИ ПРОРОК ИЛИЈА: Шугићи, 14, Мемичи, Савићи, 43 В. Шњеготина, Брђани, 10, В. Шњеготина, Вадићи, 9, Опсјечко, Орашанини, 7, Штрбе, Пандарићи, 2, С. Шњеготина, Девићи, 9, В. Шњеготина, Савићи, 9, Штрбе, Станићи, 2, Штрбе, Остојићи, 4, Опсјечко, Блаженовићи, 5, Поповац, Саричи, 5, Опсјечко, Радомировићи, 1, Брезичани, Новаковићи, 3, Брезичани, Ћорићи, 10, лађевци, Станковићи, 10, Г. Јошавка, Тодоровићи, 4, С. Шњеготина, Рауши, 3, поповац, Жутићи, 6, Мемичи.

СВЕТИ ЈОВАН: Дерајићи, 7, Бранешци, Малешевићи, 8, Ст. Дубрава, Пејашиновићи, 6, Ст. Дубрава, Трбићи, 13, Бранешци, Шкрбићи, 5, Мемичи, Тамамовићи, 10, Мемичи, Секуловићи, 2, Брезичани, Крминац, 12, Штрбе, Рулићи, 10, С. Шњеготина, Тркуље, 4, Шахиновићи, Врховци, 14, Штрбе, Јовановићи, 3, Јошавка, Чаџићи, 3, Јошавка, Малићи, 2, Поповац, Борићи, 2, Марковац, Сејмановићи, 7, Челинац, Стојановићи, 40, Г. Шњеготина, Летићи, 12, Г. Шњеготина, Малешевићи, 1, Ст. Дубрава, Ђурићи, 7, Јошавка, Антешевићи, 3, Ст. Дубрава, Благојевићи, 5, Штрбе, Моравци, 4, Шаринци-Ст. Дубрава.

СВЕТИ МАРКО: Ђајићи, 24, Бранешци, Дујаковићи, 41, Брезичани, Спасојевићи, 24, В. Шњеготина, Пајићи, 4, бранешци, Антонићи, 1, Бранешци, Димитрићи, 10, Д. Шњеготина, Спасојевићи, 3, јошавка, Спасојевићи, 2, Скатавица, Бабиоћи, 21, јошавка, Живковићи, 6, Бранешци, Бојновићи, 3, штрбе, Гаврићи, 12, Г. Јошавка, Антонићи, 10, Јошавка, Радићи, 4, јошавка, Јериловићи, 3, Поповац, Новаковићи, 4, Млинска ријека, Јаћимовићи, 2, Д. Шњеготина, Гушићи, 2, Брезичани, Јелићи, 5, Бранец, Симићи, 4, Јошавка, Вујићи, 5, Црни Врх, Јовчићи, 5, Млинска Ријека, Гаврићи, 3, Штрбе Гаврићи, 1, Скатавица.

СВЕТИ АРХАНЂЕЛ МИХАИЛО-АРАНЂЕЛОВ ДАН: Поповићи, 15, Бранешци Васићи, 12, Бранешци, Циган, 13, Бранешци, Павловићи, 24, Марковац, Тепићи, 2, Опсјечко, Главаш, 4, Скатавица, Павловићи, 2, Млинска Ријека, Поповићи, 5, Јошавка, Минчета, 1, Штрбе, Кнежевићи, 3, Бранешци, Васићи, 1, Брезичани, Кострешевићи, 2, Шњеготина, Докићи, 10, Јошавка, Мазур, 2, Ст. Дубрава, Јалови, 3, Ст. Дубрава, Анџигер, 1, Ст. Дубрава, Козак, 1, Ст. Дубрава, Сопко, 1, Ст. Дубрава, Тепићи, 2, Вошкари.

СВЕТИ СТЕФАН – СТЕПАНДАН. Нешићи, 7, Ст. Дубрава, Маљурићи, 9, В. Шњеготина, Дамјановићи, 5, Ст. Дубрава, Јагодићи, 10, Шњеготина Д, мЃајићи, 1, Скатавица.

Маглов, 12, Штрбе, Ђекићи, 15, Поповац, Бранковићи, 4, Поповац, Мијатовић, 4, Поповац, Бабићи, 3, Штрбе, Тешићи, 3, Марковац, Иванковићи, 2, Лађевци, Маринковићи, 3, лађевци, Дерајићи, 9, Бранешци, Ѓајићи, 5, Брезичани, Маљурићи, 4, Г. Шњеготина, Живковићи, 10, Г. Шњеготина, Томићи, 7, Г. Шњеготина, Ћорићи, 12, Лађевци, Трипићи, 2, В. Шњеготина, Слијепчевићи, 2, Зелени Вир, Миодраговићи, 2, Јошавка, Пејанићи, 4, Шњеготина С., Крејићи, 3, Бојићи, Зељићи, 5, БојићиСамарџићи,

2, Бранешци, Рајилићи, 8, Јошавка, Мандићи, 3, Бранешци, Павичевићи, 5, Лађевци, Доцићи, 4, Шњеготина С., Шајиновићи, 8, Шњеготина Горња.

СВЕТИ ТРИФУН: Пејићи, 14, Вијачани, Стјепановићи, 2, Скатавица, Поповићи, 6, Шњеготина Средња, Вуковићи, 6, Шњеготина С., Стјепановићи, 11, Шњеготина Доња, Керићи, 2, Шњеготина Д., Дакићи, 1, Јошавка, Малићевићи, 3, Шњеготина С., Ковачевићи, 6, Шњеготина Г., Милошевићи, 3, Јошавак, Сувајци, 15, Липље, Ковачевићи, 9, липљеРужичићи, 11, липље, Гаврановићи, 7, шњеготина В., Маљурићи, 7, Шњеготина Средња, Малићевићи, 8, Штрбе, Поповићи, 1, Штрбе.

ЧАСНЕ ВЕРИГЕ: Божићи, 2, Бранешци, Сердари, 3, Шахиновићи, Бојићи, 8, Јошавка Г., Тривићи, 1, Јошавка, Брђани, 7, Поповац, Бојићи, 5, Брезичани, Орози, 4, Шахиновићи, Радујковићи, 21, Грабовац, Ђурђевићи, 14, Вијачани, Бојићи, 7, Ст. Дубрава, Михајиловићи, 4, Марковац, Којчиновићи, 4, Зелени Вир.

СВЕТИ ВАСИЛИЈЕ- МАЛИ БОЖИЋ: Радосавци, 14, Опсјечко, Куртиновићи, 9, Бранешци, Тешићи, 19, Јошавка, Репићи, 5, Грабовац, Бојићи, 1, Лађевци, Максимовићи, 3, Опсјечко, Бајићи, 8, Јошавка, Боднар, 1, опсјечко, Божићи, 6, Брезичани, Орози, 4, Мемићи, Субићи, 1, лађевци, Бојићи, 2, лађевци, Вучићи, 3, Шњеготина Д., Ћосићи, 4, штрбе, Драгојевићи, 2, Бранешци, Зељићи, 4, Опсјечко, Војашчик, 1, Опсјечко, Гаврићи, 2, Липовац, Тешићи, 1, Скатавица.

Благовијест: Ковачевићи, 7, Шњеготина Доња.

МИХОЉДАН: Јокићи, 17, Шњеготина Доња, Милосављевићи, 5, Јошавка, Опсјечко, Гаћановићи, 10, Шњеготина Доња, Благојевићи, 10, Шњеготина Доња, Тодоровићи, 15, Шњеготина Средња, Николићи, 2, Ст. Дубрава, Тодоровићи, 3, Штрбе.

МИТРОВДАН: Кретићи, 4, Бојићи, Маглови, 17, Јаворани.

Свети пантелија: Малетићи, 15, Шњеготина С., Ђурићи, 8, Шњеготина С., Петровићи, 7, Шњеготина С, Пејанићи, 7, Шњеготина С., Ђекићи, 5, Шњеготина С., Новаковићи, 5, Шњеготина Средња.

Свети симеун. Алексићи, 17, Бранешци, Бојићи, 2, Лађевци, Предраговићи, 1, Јошавак.

ЛАЗАРЕВА СУБОТА: Гајићи, 12, Грабовац, Црнићи, 8, Опсјечко, Радићи, 9, поповац, Бургићи, 1, Штрбе, Панићи, 1, Скатавица.

ОГЊЕНА МАРИЈА: Пејаковићи, 4, Опсјечко.

СВЕТИ ВРАЧЕВИ, КОЗМО ИДАМЈАН: Јевђенићи, 4, Млинска Ријека.

ПОКРОВ ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ: Поповићи, 1, брезичани.

ПЕТРОВДАН: Панићи, 3, Ст. Дубрава, Радујковићи, 2, челинац.

ВИДОВДАН: Шикањићи, 11, Бранешци.

САВИНДАН: Драгојевићи, 2, Челинац.

Лучинда: Ерцеци, 5, Бранешци, Станчићи, 9, Јошавка.

ГРОБЉА- СУ ТАКОЂЕ ЈЕДАН ОД ПОКАЗАТЕЉА СРОДНОСТИ МЕЂУ СТАНОВНИШТВОМ ОДНОСНО ПОРОДИЦАМА. У ИСТА ГРОБЉА ОБИЧНО СЕ САХРАЊУЈУ ПОРОДИЦЕ ИСТОГ ИЛИ НАЈБЛИЖЕГ ПОРИЈЕКЛА.

Васа Пелагић је учио: Гробља треба далеко изван села смјештати“. Настарија гробља у овом крају су грчка и кужна. Има их у лађевцима, Јошавци, Брезичанима, шњеготини, Вошкарима, Грабовцу Шахиновићима, Поповцу.. Од 15. до средине 19. вијека у овим крајевима је харало око 20 великих кужних епидемија.

Миле Малетић, из С. Шњеготине и једној биљешци, 15, 12, 2000. Године, каже: На овом подручју налази се седам српских гробља. Најстарије је Немањића гробље које је у засеоку Радмировићи, док се у засеоку Малетићи налази Турско гробље што се види из карте на којој је уписан овај назив.

ШЊЕГОТИНА:

Јагањско гробље је гробље са остацима споменика са орнаментима и натписима почев од друге половине 17. Вијека. У њему се сахрањују: Поповићи, Стјепановићи, Плавшићи, Петковићи, Гаћановићи, Димитрићи, Ковачевићи, Јокићи, Васићи, Јаћимовићи, Јагодићи, Врховци...

ЛАНИШТА (ћаџино брдо): Ђурићи, малетићи, Бузакловићи, Остићи, Китићи, Доцићи, Тодоровићи, Ружићи...

БРЕЗИК (У Дубрави изнад р. Укрње): Савићи, Гаврановићи, Митровићи, Вујичићи, Савковићи...

ЦЕРИК: Кичићи, Јовановићи, Благојевићи, Васићи, Поповићи, Кострешевићи

СТРАЖИЦА: Пандарићи, Девићи, Ђогатовићи, Гаврићи, Пејанићи

ТРОМЕЋА: Сувајци и Дубравци...

Лепирово Гробље (Парлози): Павловићи, Ковачевићи, шајиновићи, Стокићи...

ВАСИЉЕВА БАШТА (Парлошко гробље): Кострешевићи, маљурићи, Аникићи, Пејићи, Попадићи, малешевићи, Томићи..

ЛЕТИЋА ГРОБЉЕ: Живковићи, Николићи, Томићи... ЖИВКОВИЋА ГРОБЉЕ: Живковићи, Дујаковићи,

МИШКИЋА ГРОБЉЕ: Мишкићи, Јовићи, Шајиновићи

БЈЕЛОБОРСКО ГРОБЉЕ: Маличевићи, Вуковићи, Новаковићи, Прерадовићи, Чегљеновићи, Стојкићи..

НОВАКОВИЋА ГРОБЉЕ: Новаковићи...

ПОЉАНСКО ГРОБЉЕ: Малићевићи, Поповићи, Вуковићи, Стојкићи, Шајиновићи и Рулићи

БРЕГОВИ: Вучићи, Спасојевићи...

ПЕТКОВАЦ (Штрбе): Орашчани, Маличевићи

, Смиљићи, Марковићи, Станчићи, Радужковићи, Ђермановићи, Бојићи

ПРЕСЈЕК. Благојевићи, Савићи, Маличевићи, Ћосићи...

Липе: Маглови, Крминци, Врховци, Савићи, Благојевићи, Станковићи, Тодоровићи, Гаврићи

РАДУЈКОВИЋА ГРОБЉЕ (Грабовац): Радужковићи, Репићи..

МАЛИЋА БРДО: Гајићи, Марићи, Вучићи, рајилићи..

ГАВРИЋА БРДО (Бојићи): Тешићи, цвијановићи, гркињићи, Данојевићи, Дубравци, Ђекићи, Миодроговићи, Јовановићи, Гаврићи...

ЦРНОВРШКО (Црни врх): Јуришићи, тривићи, Мандићи, Милошевићи...

САВЧИЋА ГРОБЉЕ (Црни врх): Савчићи...

БРЋАНСКО БРДО: Тривићи, Јунгићи, Смиљићи, Јовановићи, Бранковићи, Стојановићи, Секулићи, Томићи, Станчићи, радоњићи

ГАВРИЋА ГРОБЉЕ (Г. Јошавка): Гаврићи, рајилићи, Иванковићи, Спасојевићи, Радићи, Антонићи, Бајићи, Бабићи, Тешићи..

ЦРКВИШЕТЕ (лађевици): Сарићи, Бојићи, Ђурићи, Глигорићи

ДИВАН: Ћорићи, Иванковићи, Густоварци, Дубравци...

ЂУРИЋА ГРОБЉЕ: Ђурићи, Иванковићи, Млађеновићи...

БРЕЗИЧАНИ: Божићи, Дујаковићи, Берићи, Стојчевићи, Бојићи, Поповићи, Борјанићи, Милановићи...

КАНТАР БРДО: Побран, Мартин

БРАНЕШЦИ (тзв. Партизанском): Плавшићи, Иванићи, регојевићи, Живковићи, Поповићи, Циган, Трбићи, алексићи, шикањићи, Стојановићи, пајићи, Пезићи, самац, Васићи, Дерајићи, Антонићи, Куртиновићи, Ерцег, Радмеровићи, Малешевићи...

ЧАПЉАК: Субићи, Репићи, Врховци, плавшићи, Ћорићи
 ЈАСИКЕ. Породице које слава Св. Архангела Михаила.
 КИК (Опсјечко): радосавци, Зељићи, тепићи, Свјетлановићи, Ђурићи, топићи
 ПЕЈАКОВИЋА ГРОБЉЕ: ПЕЈАКОВИЋИ, Боднар, Вадићи, Кнежевићи,
 Савичићи, Војашчук, Керићи, главашевићи, Милосављевићи, тешићи, Цвијановићи,
 сарићи
 ЦРКВИШЕ (БИВШЕ ГРАДСКО ГРОБЉЕ): Ковачићи, Топићи, Стојановићи..
 МАРКОВАЦ: Јунгићи, Леканићи, Савићи, Павловићи Чађе, Зебићи, Самарцићи,
 Мајсторовићи
 СКАТАВИЦА: Главашевићи, Топићи, Милосављевићи, Панићи, Сарићи,
 Благојевићи, кнежевићи..
 БАЛТЕ: Ђекићи, Момићи, панићи, керезовићи, балте, Ескићи...
 ЂАЈИЋА ГРОБЉЕ (Стара Дубрава): Ђајићи, Антешевићи, Дерајићи...
 ГРАДИНА: Јанковићи, Кустуре, николићи...
 БЕНКОВАЦ (Беканац): Украјинско гробље у Старој Дубрави у кога је, како
 кажу, први сахрањен Павло јалови 1888. године. У њега се сахрањују: Сапко, Солко,
 Воук, Војчук, Бурда, Пирож, Лемшчен, Руди, Бојко, Крајнц, Ромајнски, Козакив
 Анцигер, Јалови, Мазур, Јурчек, Панцек.
 ИВАНИЋИ: Иванићи...
 ВИЈАЧАНСКО ГРОБЉЕ: Зубовићи, јотићи, Ђурђевићи, Пеулићи, Њенићи,
 Јанковићи, Самрцићи, Марићи, Черекловићи..
 БАРАКОВАЦ: Јолцићи, Предићи, Личине, Станојевићи, крминци...
 ШАХИНОВИЋИ: Сердари...
 КАБЛОВИ: Ђурићи, Гуске, давидовићи, Станковићи, Шкрбићи, Марићи,
 Вујанчевићи, Орози...
 ПЕТРОВИЋА ГРОБЉЕ: Петровићи, Шкрбићи, Тркуље...
 МАНДИЋА ГРОБЉЕ (Поповац): Мандићи, Срдићи, Јериловићи
 БРНИЋА ГРОБЉЕ: Брњићи...
 ПОПАОВАЦ (средњи). Радићи Малићи, Шугићи, Блаженовићи, Мајсторовићи,
 Копањићи, Куртићи, цвишићи
 МАКСИМОВИЋА ГРОБЉЕ: Максимовићи
 КРПИЋА ГРОБЉЕ: Крпићи...
 БРЋАНСКО ГРОБЉЕ: Брђани...
 ЛИПОВАЦ (Средње и Горње. Тешићи, Тешановићи, Бранковићи, Гајићи,
 Чалићи, Којчиновићи, Николићи...

БАБИЋА ГРОБЉЕ: Џомбићи, Сејмановићи, Кнежевићи, Вујчићи, Гарићи...
 БРЕЗОВАЦ (Вошкари): Кузмановићи, Остојићи, максимовићи, Кнежевићи,
 Јовановићи, Тепићи...
 ПАШАЛИЋА ГРОБЉЕ: Пашалићи, гајићи; Глигорићи, Сејмановићи...
 ДРАГОЈЕВИЋИ: Драгојевићи, Марјановићи, Слијепчевићи, Пајићи Миловук,
 ЏОМБЕ: Џомбићи, Миланковићи, Микићи, Божићи...
 Има научника као рецимо, Ћиро Трухелка и Шпиро Кулишић који износе тезе о
 илирско-славенском поријеклу Влаха, односно сточарског становништва које се
 населило и у челиначком крају. Кулишић је мишљења да је такво становништво око
 Доње Зете (Лужани), затим Црмнице поткрепљујући то илирско-трачким поријеклом
 назива насеља Маргани, Копиле, Капеш.

Занимљиво је да је за Милу Спасојевића, родоначелника Спасојевића у В.
 Шњеготини везано неко мутно предање које га веже за ријеч копиље, што су неки

директно протумачили као „ванбрачно дијете“, што се не би уклапало у предање о четири брата Спасојевића, који су се из Јошавке одселили и засновали породице на четири стране. Могло би бити да је у питању Копиље, мјесто у Црној гори које помиње Кулишић као илирски топоним, тј. мјесто одакле су некада одселили Спасојевићи и дошли у ове крајеве.

Када је ријеч о досељавању уопште, треба казати да је оно, у правилу, увијек трајало дужи временски период, појединачно и повремено. Никада се није догађало да одједном исељава цијело село. Неко је увијек остајао. Али се често дешавало да се једна породица шири и од ње постане читаво село или заселак. Поменути Миле је у В. Шњеготину доселио сам и кажу био изузетно вриједан. Сам је искрчио многу шуму и претворио земљиште у плодне њиве и пашњаке па, како каже, предање, браћа су се томе немало изненадили када су га коначно посјетили. Са женом, помало необичног имена Пиринцијом изродио је синове: Стојана, Кузмана и Пеју.

Стојан је рођен 1821. године и отишао код неког од ријетких сусједа као домазет, али изгледа да, како је то био обичај, са земљом и имањем није примио и славу, па је његов син Стојко славио марковдан као и сви други Спасојевићи. Унук овога Стојана, жени се кћерком попа Ристе Вуковића и за аустроугарске отвара трговину, а тим занимањем се и данас баве потомци-Стојкићи тог Стојана, сина Милиног.

Други Милин син Кузман, засновао је своје домаћинство на западној страни села. Добио сје синове Филишпа – са надимком Чакар и Пану. Од њих двојице потичу двије гране данашњих Спасојевића: Чакаровићи и Панићи. Филип је рођен 1858. године и одселио је на Маслиште-Трлице гдје је себи саградио кућу. По свој прилици је из неких разлога мијењао славу узевши за крсно име Св. Трифуна, али су се његови потомци поново вратили пређашној својој слави Св. Марку.

Пејо, који доминира породичним предањем, женио се два пута. С првом женом Јоком имао је синове: Антонија, рођеног 1857. Године по чијем сину Теодору његови потомци се називају Теодоровићи. Иначе Теодор је био солунски добровољац и за ратне заслуге добио бесплатну државну земљу на Карачу.

Други Пејин син Никола, рођен је 1858. године. Служио је аустроугарску војску и био писмен па је почетком 20. Вијека са Ђорђом Вуковић, Тешом Вучић, Симеуном Јаковић, Алексом Кострешевевић, Васкрсијом Пејић и Михајилом Спасојевић у Липљу основао Пододбор СКПД-а Просвјета и био претплатник на Просвјетин календар. Са другом женом Девом Пејо је имао синове: Јована, који је умро без потомства и Михајла, од кога потичу потомци у селу звани Мијаловићи (Војин, Ненад, Стојан, Обрад, Десимир, Радоја, Миливоје).

Поред четири сина Пејо је имао и три кћери. Јованка је била удата у Јошавку у Симиће, од ње је син Стојан Симић Гаврића, а Софија у Савиће.

Колико је познато име Шњеготина први пут се помиње у турским документима (дефтерима) почетком 15. вијека, а везано за попис сточарског (влашког) становништва досељеног из Црне Горе односно Старе Херцеговине.

Многа народна предања тога краја говоре о снијегу који се није дизао седам зима и који је отјерао Мађаре који су ту претходно живјели. Видјевши силни снијег новодошли становници назваше мјесто Шњеготине (Сњеготина). Историја биљежи

честе упаде Мађара и борбе са богумилима све до тешког мађарског пораза на Мохачу 1526. године. Неки историјски извори упућују на чињеницу да је баш у Шњеготини у неком боју 1415. године рањен Хрвоје Вукчић, најмоћнији феудалац тога доба у Босни, и од тих рана и умро недалеко одатле, у свом столном граду Котору.

1737. године помињу се неки Челинчани који су задобили своје тимаре (повластице на земљу за војне услуге) јер у вријеме аустро-угарског рата, односно борби за Бања Луку остадоше на страни Турака. Босански валија Алипаша Хећим оглу испословао им је код султана ферман на њихове посједе као награду за вјерност коју су том приликом показали становници Понира. За то су челинчани морали положити прописану пристојбу да им се изда тапија на њихов посјед. Они који нису имали 250 гроша пристадоше да их откупи газда Ђорђо Лекић и тако постадоше његови кметови

У едицији Српске академије наука и уметности, 1998. године у Београду, под редним бројем 94., појавила се књига Др Радомира Животића „КНЕЖИЦА-село“. На страни 114. и 115. ове књиге је и кратко поглавље „Учитељи Миља и Душан Кострешевић“, са сликом овог брачног пара.

Како је ријеч о Душану Кострешевићу, колико се зна, првом учитељу са челиначког простора, рођеном у Шњеготини Великој, преносимо оно што пише о њему и његовој супрузи у поменутом поглављу:

„Овај учитељски пар најдуже је радио у Кнежици. Дошли су 1924-25. године и практично остали до краја живота. Душан, као један од најнапреднијих учитеља 1926. године постаје школски надзорник, али је већ 16. маја 1930. разрешен дужности, вероватно због револуционарних идеја, само што се то тада није тако говорило. Разочаран, понижен и увређен—ускоро умире 23. фебруара 1931. године. Супруга Миља, која је тада била управитељ школе, оцењивана је одличним оценама и била појам учитељице као „Госпа Миља“. По смрти мужа, пошто нису имали деце, разочарала се, попустила у раду и почела да се одаје алкохолу. С њима је живео, и Душанов синовац Каменко Кострешевић (рођени брат Живојина Кострешевића пр. М.С.), који је већ 1941. био члан СКОЈ-а, а 1942. члан КПЈ. Мужу је на Петровачком гробљу подигла најлепши споменик не би ли тако ублажила бол у души. Више од споменика говоре ове искрене родољубиве речи: *Овде почива вечитим сном одани супруг и друг*

ДУШАН А. КОСТРЕШЕВИЋ

бивши школски надзорник у срезу Млавском

Рођен у поноситој крсној Босни, (1877) син веран свог народа. Љубио је своју земљу и за њу живео и умро: одуживши се народу и Отаџбини.

Заклопи своје уморне очи у пуној снази свог живота у 49. години на дан 23. фебруара 1931. у селу Кнежици.

Овде још почивају остаџи нашег милог Боре.

Ову заједничку и вечиту кућу у којој ће боравити вечитим миром подиже захвалана одана и неутешна до смрти супруга Миља Д. Кострешевих, учитељица са синовцем Каменком.“

Учитељицу Миљу упознао сам у лето 1944. године пре него што сам пошао у школу. Отац ме је послао да јој помогнем да купи шљиве у школском дворишту. Била је тиха, забринута и оронула. У подне је подгрејала шерпицу са јелом на једној школској тучаној пећи која је на половини имала плочу на којој се могла и кафа скувати. Кад смо ручали, а ја сам то сматрао великом чашћу, опет смо још мало купили шљиве, па сам јој у корпи у повратку понео нешто мало исцепаних школских дрва. Тада сам први пут ушао у њену собу и дрва ставио крај пећи. Соба је за оно време била „господски“ намештена: сточић прекривен везом, а на њему можете замислити, бели сат на навијање; намештен и ћилимом прекривен дрвени кревет, ормар са стаклом, неке вазе са цвећем. На зиду кандило са свећом која гори; кита босиљка. На зидовима слике и икона Св. Николе. Прозори до пута прекривени великом чипканом завесом, тако да је соба у полумраку. Ваздух је мирисао на свеће, босиљак и тамјан. Изгледало је као у неком храму.

Госпа Миља ме је учила до краја првог полугодишта, тј. до јануара 1945. године. А онда је дошла нова и млада учитељица Мирјана Томић.“

Напомене:

Брачни пар Душан и Миља имали су намјеру правити кућу и за ту сврху штедјели новце. Међутим, пошто је Душан ненадано умро с тим новцима Миља је супругу (и себи) подигла веома скупу и раскошну гробницу-мазулеј. У бањалучком крају само једна слична гробница-мазулеј постоји у Гробљу светог Пантелије у Бањој Луци.

На фотографији са натписом *На дан трогодишњег помена Душану А. Кострешевих, бив. Школског надзорника*“ за столом (тј. 1934. године) сједи чак 48 званица. Живојим Кострешевих, из Старе Дубраве, Душанов баратић, прича да је стрицу био на годишњем помену 1955. године и да је Миља, стрина му тада била још жива.

ТОПОНИМИ

СЛАНАЦ. – једна мочварана пољана у Бојићима за коју се прича да је сланајер је ту у неком сукобу Турака и Угара просута нека силна со.

ПЕЈАНОВАЦ. Брдашце у Штрбама на коме је неки краљ ковао свој новац за који кажу да је био веома важан.

ПЕТАКОВАЦ и ПЕТКОВАЧА су гробље и вода у Штрбама . на петковцу су пет ковача ковала новце за поменутог краља и надалеко чувено оружје.

ГРАДИНА. – НАЛАЗИ СЕ С ЛИЈЕВУ СТРАНУ Укрње у Вијачанима на једном брдашчету. Пред долазак Турака била је то утврда Угара. У народу се звала и Брод. Јер је личило на неку насукану лађу на ријеци Укрњи с вратима окренутим западу тј. излазу на Укрњу, која је некада била пловна и за велике лађе.

БАРАКОВАЦ. Неки причају да су ту Аустроугари за Првог свјетскомрата имали своје бараке, а други да је уз тај бријег својевремено пристала Нојева барка.

Вигњевац-гробље. То је сатри назив за ковачнице или коваче који су обрађивали камен и правили стећке.

ЧАРДАЧИШТЕ. – НАЗИВ ЈЕ ЈЕДНОГ ЛОКАЛИТЕТА У Јошавци гдје су бањалучки бегови имали своје чардаке

САРСКИ МОСТ. Мост на цести коју је градила аустроугарска власт од Б. Луке до Тromeђе.

КАСАР- мјесто у Шњеготини на коме се плаћао намет турском бегу и цару.

ШЊЕТ-брдо у Бранешцима на коме се снијег задржава до љета.

НЕКОСИНЕ, БРДАШЦЕ У БРАНЕШЦИМА НА КОМЕ САМО УСПИЈЕВАЈУ ДИВЉЕ КРУШКЕ И ТРЊЕ.

КОШАРИШЕ-СТАЈИШТЕ.

ВОДИЦА-мало врело с добром водом које никада не пресушује.

ЈАГАЊСКИ БРИЈЕГ.

БЛЕЖИШТЕ- локалитет у бранешцима на који се народ склањао од Турака.

РАЗБОЈ. На Опсјечком на коме се десила нека битка или разбијништво.

ВОЈНИКОВА КУЛА. У Шњеготини према Липљу поред ријеке Бистрице на граници Доњи кара и жупе Усоре.

ЗМАЈЕВ ПОТОК. Јанковићи између Ст. Дубраве и Вијачана Г. Држи се да ту живи змај

ИМЕНА ВОЋАКА: Крушке, Жутице, бијеле чечавке, репњаче, илињаче, просењаче, шекерњаче

ЈАБУКЕ: Сједаљке, сисојке, перадије, поточкиње

ТРЕШЊЕ: војиновке, маројке, калуђерице

ШЉИВЕ. Дрицкуље, јајњаче, кавркиње, калем-шљиве

Кајица Кострешевић (1913-1986), богословију је завршио у Сарајеву, након тога је распоређен на службу у Скендер Вакуф , од 1938. До 1941. Године. Одакле је протјеран у цапраге, па у параћин . Ту службује а онда долази у свој крај . Послије рата суђен је на 15 година и одлежао 5 у Зеници. За челиначког пароха постављен је 1951. Године па до 1983. Када одлази у пензију. У међувремено је опслуживао и парохију Коле на Мањачи између 1959 и 1986. Године.

Вељко Спасојевић је у Селу наслиједио трговца Михајла С.

Пред Други свјетски рат у Шњеготини је највећи утицај имала Радикална странка чији су чланови били Душан Вујичић, кнез у селу и Илија остић, трговац.

Радоје Шћекић је из Шњеготине отишао послије убиства краља Александра у марсеју, а школа није дуго радила. А онда је дошао франковац Мирослав херков...